UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones prestantissimi viri Ro||berti de Litio: ordinis Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis Aquinatis

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.cccccxiij. vi. no.Maij.

Feria sexta in parasceue: de passio[n]e domini nostri iesu [christ]i: [et] eius doloribus. Sermo. lxix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70607

Visual Library

baptiſmi effect⁹ eſt collatio gratie. Ut em̄ inq̄t glo. ad Titū. iiij. in expoſitione verboꝝ ap̄li dicētis: Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis ⁊ renouationis ſp̄ūſſancti quem effudit in nos abunde. Lauacrum regenerationis eſt ſacramentum baptiſmi: in quo daꝛ gratia ſp̄ūſſancti ⁊ copia virtutū. Sed nōnulli dubitāt an pueri in baptiſmo conſequanꝛ gratiā ⁊ virtutes cū nondū habeāt vſum liberi arbitrij. Et dicit Tho. iij. parte. q. lxix. ar. vj. ꝙ quidā antiqui poſuerūt ꝙ pueris in baptiſmo nō dātur gratie ⁊ virtutes: ſed imprimiꝛ eis character xp̄i: cuius virtute cū ad perfectam etatē venerint ꝯſequunꝛ grām ⁊ virtutes. Sed hoc pꝫ eſſe falſum dupliciter. Primo quidem ꝙ pueri ſicut ⁊ adulti in baptiſmo efficiunꝛ mēbra chriſti. Ūn̄ neceſſe eſt ꝙ a capite recipiāt influxum gratie ⁊ virtutis. Sc̄do qꝛ ſc̄m hoc pueri decedentes poſt baptiſmum nō peruenirēt ad vitā eternā. qꝛ vt dicitur ad Rom̄. vj. Gratia dei vita eterna. Cauſa aūt erroris fuit: qꝛ neſcierunt diſtinguere inter habitū ⁊ actū: ⁊ ſic vidētes pueros inhabiles ad actus virtutū crediderunt eos poſt baptiſmū nullatenus virtutē habere: Sed iſta impotentia operandi nō accidit pueris ex defectu habituum: ſed ex impedimento corporali: ſicut ⁊ dormientes q̄uis habeant habitus virtutū: impediunꝛ tm̄ ab actibus ꝓpter ſomnū. hec Tho. Ex q̄bus oībus colligimus quantum debeamus deo nos q̄ baptizati ſumus: q̄bus tam liberaliter ſua dona dignatus eſt impartiri: conari inſup omni ſtudio tenemur virtutes amplecti: ad quas nos facies reddidit in ſuſceptiōe baptiſmi: vt ſic mereamur in hoc ſeculo grē profectum: ⁊ in futuro eterne vite premium. Amen.

¶ Feria ſexta in paraſceue: de doloribꝰ: anxietatibus: ⁊ amaritudinibus chriſti ieſu quos in ſua paſſione pro totius humani generis ſalute ſuſtinuit.

Sermo. lxix.

DOlores nr̄os ipſe portauit. Eſaie prophete verba ſunt iſta. liij. c. Paſſionem dn̄i noſtri ieſu xp̄i tā acerbiſſimā ꝙ ignominioſaꝫ hodie recolētes a lachrymis continere minime debemus: q̄nimmo flentes inuitare debemus inſenſibiles creaturas vt modo ſuo compatianꝛ filio virginis in cruce pendēti. di. illud Senece in prima trage. Lugeat ether: magnuſq꞉ parēs etheris alti. Telluſq꞉ ferax: ⁊ vaga pōti mobilis vnda. Tuq꞉ añ oēs q̄ ꝑ terras: tractuſq꞉ maris. Fūdis radios: noctēq꞉ fugas ore decoro. Quid flebiliꝰ cōmemorari pōt q̄ꝫ mors illa ſeuiſſima dei ⁊ ſaluatoris noſtri ieſu xp̄i. Talis memoria inq̄t Ber. req̄rit lachrymas. Ad illas etem̄ nos ꝓuocat ſc̄tā mr̄ eccl̄ia hodie nigris induta. Ad illas nos excitat xp̄s ieſus in doloribus ſuis. Ad illas inſup nos trahit virgo illa piiſſima: ſpes vnica mundi. Nā ſi pie volumus cōtēplari videbimus eā vultu meſto: facie ſqualida: ſparſo crine: ac ſciſſis veſtibus ſtantē añ crucē: ⁊ querula voce dicentē: O fili mi quē de ſp̄ūſancto cōceptū deū verū ⁊ hoīem peperi: video te inter duos latrones cruci affixū ⁊ vulneribus plenū. O fili mi: quē adorant angeli: caput ſpinis tenes coronatum. O fili mi: quē tāta diligētia dū tenellus eras enutriui: queꝫ ſemꝑ dilexi: ſemꝑ amaui: qꝛ tu me dilexiſti ⁊ amaſti genitricē tuā: ecce in cruce mortuus es ⁊ extinctus. O pr̄ eterne: cōpatere mihi ſue miſerrime matri ⁊ plāge mecū tuuꝫ ac meū filiū. Et qꝛ id tue nature nō conuenit: p̄cipe illud creaturis tuis. O angelici ſp̄ūs ⁊ vos mō vr̄o plāgite mecuꝫ O celeſtia corpora quoꝝ pulchritudinē vincebat decora facies filij mei: plangite illū iſta die inſtar leproſi defor mē factū. O inſenſibilia elemēta. O terra cuꝫ tuis arboribus ⁊ plātis: o aqua cū tua claritate ⁊ admirabili fluxu: o aer cū tua facilitate: o ardēs ignis cū tua viuacita

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

te plangite mecū factorē veſtrū filium
meū. O reges terre: principes ⁊ ꝗlibet
dn̄i plāgite mecū dn̄m dn̄antiuꝫ filium
meū. O ppl̄i oēs: ⁊ tu p̄cipue o popule
xp̄iane: quos xp̄s tantum amauit: vt ⁊
mori ꝓ vobis eligeret: plāgite illū me-
cū tā dire mortuū filiū meū. O virgines
o vidue: o cōtinētes: o ſenes: o paruuli:
lugete mecū benigniſſimū dn̄m veſtrū.
O matres q̄ filios genuiſtis ſoluite cri
nē: ⁊ ꝑ meſta colla capilli fluāt: implen
tes aerē vocibus: ⁊ dicentes mecū. Fili
mi ieſu: ieſu fili mi: hodie ꝓ pctōribus
paſſus ⁊ mortuus es. O lumē oculoruꝫ
meoꝝ: o ſpes ⁊ ſolaciū vite mee: o gau-
diū ⁊ iocūditas mea: quō factus es mi
hi amaritudo ⁊ dolor: vulneraſti cor me
um: ⁊ trāſfodiſti illud pūgenti gladio.
His aut ſilibus verbis piiſſima virgo
noſtraꝫ duriciē rūpere ſatagit. Sed q2
nō ſum9 a nobis ſuffi ciētes hoꝝ myſte-
rioꝝ vt debemus cū deuotione: cōpun-
ctione: fletu: ⁊ lachrymis recordari: op9
eſt vt ſupnū implorem9 auxiliū. Et licꝫ
in oībus alijs p̄dicationibus cōſueueri
mus: cōſueuerimus virginā virginē in
terpellare: tn̄ q2 hodie circa filij lamēta
eſt occupata: gaudiūq; angelice ſaluta
tionis ꝯuerſum eſt illi in triſticiā ⁊ me
rorē: iō ad crucē humilr̄ ꝯfugiemus: il-
lāq; ſalutabimus ṽba q̄bus eccl'ia vtit̄
referentes. O crux aue ſpes vnica hoc
paſſionis tp̄e: auge pijs iuſticiā reiſq;
dona veniā. Et tu pr̄ de cel' de9 ꝯcede no
bis oīb9: vt ꝑ merita crucis filij tui cor
da nr̄a flectere mollireq; valeamus: q̄re
n us cū lachrymis loq̄ ⁊ audire poſſim9
paſſionē eius. Hac itaq; ſuſcepta fidu-
cia de ipſa paſſione locuturi ad xp̄i do-
lores ꝯuertemus ſermonē: q̄s in verbis
in nr̄o themate allegatis eſa. p̄nūciauit
Ut aūt ordinate incedam9 diſtinguem9
in tres p̄ncipales articulos hodiernam
p̄dicationē. In quoꝝ q̄libet q̄ttuor do-
lores xp̄i pie cōtēplabimur.

¶ In p̄mo articulo q̄ttuor dolores.

Primus dolor d̄r orōnis.

Scd̄s cōprehēſionis.

Tertius deductionis.

Quartus cōtradictionis.

¶ In ſcd̄o articulo quattuor.

Primus p̄ſentationis.

Scd̄s ſentētiationis.

Tertius crucifixionis.

Quartus inſpectionis.

¶ In tertio articulo quattuor.

Primus clamationis.

Scd̄s potationis.

Tertius cognitionis.

Quartus ſeparationis.

¶ Qualr̄ xp̄s in orōne vehemēter dolu
it ꝓpter ꝯtriſtationē: ꝓpter petitionē:
⁊ ꝓpter ꝯfortationem.

¶ Primi articuli dolor primus.

Primus dolor quē xp̄s ieſus
ꝓ nobis tulit: ⁊ nos pie illū
meditari habem9 d̄r orōnis.
Doluit nāq; dei filius in la-
borioſa orōne quā poſt cenā fecit ad pa
trem. Cuius doloris vehemētia colligi
pōt ex tribus.

Primo ex cōtriſtatione.

Scd̄o ex petitione.

Tertio ex ꝯfortatione.

¶ Primo apparet vehementia doloris
xp̄i ad orādum eūtis ex ꝯtriſtatiōe. Ad
qd̄ intelligēdū notare debem9: q2 Ioh.
xviij. d̄r: ꝙ poſt cenaꝫ egreſſus eſt ieſus
cū diſcipulis ſuis trās torrētēs cedron:
vbi erat hortus in quē introiuit ipſe et
diſcipuli eius. Et licꝫ Mat. xxvi. Mar.
xiiij. ⁊ Luc. xxij. narret: ꝙ hymno dicto
exierūt in mōtē oliuarū: tn̄ Aug. de con
ſenſu euāgeliſtarū dicit: ꝙ idē eſt locus.
Hortus em̄ ille erat trās torrētē cedrō
ad pedes montis oliueti. Ibi poſtq; di
ſcipulis dixit ſcādalū qd̄ paſſuri erant:
p̄monuiſſetq; petrū in ſe nimiū ꝯfiden
tē: qualr̄ eū ter anq; gallus bis cātaret
eſſet negaturus. Uenit cū eis in villā q̄
d̄r gethſemani: ⁊ dixit diſcipulis ſuis.
Sedete hic donec vadaꝫ illuc ⁊ orē. Et
aſſumpto petro ⁊ duobus filijs zebedei
cepit ꝯtriſtari ⁊ meſtus eſſe: ⁊ ait illis:
Triſtis eſt aīa mea vſq; ad mortē. Sed
hic theologi q̄rūt vtrū in aīa xp̄i fuerit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

paſſio triſticie? Et arguũt q̇dã ꝙ nõ. Nã
ſapiẽs Eccli. xxx. triſticiam diſſuadet di
cẽs: Triſticiã nõ des aĩe tue ⁊ non affli
gas teipm̃ in cõſilio tuo. ⁊ iterũ ibi: Tri
ſticiã lõge expelle a te: multos em̃ occi-
dit triſticia: ⁊ nõ eſt vtilitas in illa. Ari
ſto. inſup. iij. Topi. ait: eadẽ ſunt magis
eligẽda ſine triſticia ꝙ cũ triſticia. Sa-
piẽs inſup Prouer. xij. ait: Nõ cõtriſta-
bit iuſtũ q̇cq̇d ei acciderit. Sed Rich.
ar. iij. q. j. ⁊ Boñ. arti. ij. q. ij. di. xv. tertij
rñdent: ꝙ abſqꝫ dubio ſicut magr̃ ſen.
refert: ⁊ tertus euãgelicus cõfirmat: in
aĩa xp̄i fuit paſſio triſticie. Sicut enim
ex cõiũctione rei amate cũ ap̄p̄hẽſione
eiuſdẽ cauſat̃ in appetitu ſenſitiuo paſ
ſio delectationis: ſic ex cõiunctione rei
odite cũ ap̄p̄hẽſione eiuſdẽ cauſat̃ i ap
petitu paſſio triſticie: ⁊ qꝛ res de proxi-
mo ⁊ certitudinaliter futura cõſiderat̃
quaſi iã preſens ꝓpter euentus inſtan
tem ꝓpinquitatẽ ⁊ infallibilitatem: iõ
nõ ſolũ reſpectu rei odite cũ eſt preſens
ſed etiã reſpectu rei odite infallibiliter:
⁊ de ꝓximo venture eſt paſſio triſticie.
Vñ ſm pħm in. ij. rhetor. Illi q̇ iãꝫ deca
pitant̃ nõ timẽt videtes ſibi neceſſita-
tem imminere: ſed triſtant̃: ⁊ ideo quia
ſenſualitas aĩe xp̄i mortẽ recuſabat cuꝫ
apprehendit ipſam vt de ꝓximo infal-
libiliter venturam: cauſata fuit in eius
appetitu paſſio triſticie. Aliter tñ fuit
in eo triſticia ꝙ in nobis. In nobis em̃
frequenter cauſatur contra ⁊ preter im
periũ rationis quod vituperabile eſt: vt
patet per autoritates ſuperius allega-
tas. In xp̄o ꝟo nõ fuit niſi ſm imperiũ
rationis: que imꝑabat ſenſualitatẽ tri-
ſtari moderate ſm exigentiã ſue nature
⁊ ideo in ipſo non fuit triſtitia rationẽ
peruertens neqꝫ conturbans: nec de ne
ceſſitate. Ob quod Hieronymus ſuper
Mattheum ait: Dñs noſter vt verita-
tem probaret aſſumpti hominis: vere
quidẽ contriſtatus eſt. Sed nec paſſio
in aĩo illius dominaretur per paſſioneꝫ
cepit contriſtari. Aliud enim eſt contri
ſtari aliud incipere contriſtari. hec ille.

Conſideremus ergo ꝙ benigne domi-
nus orbis tribus illis diſcipulis aduo-
catis eos forte amplexando: ⁊ nunc ſu-
pra vnum: nunc ſupra alium dexteram
extendẽdo cũ ſuſpirijs ⁊ anxietate mul
ta dicebat: Heu filij mei: diſcipuli mei
chariſſimi. Triſtis eſt anima mea vſqꝫ
ad mortem. ſm Nicolauꝫ de lyra dictio
vſqꝫ: accipi poteſt dupliciter. Uno mo-
do intenſiue: qꝛ tantũ intenſa erat quã-
tum poterat eſſe. Alio modo extenſiue:
quia durauit vſqꝫ ad horã mortis. Se-
cundo apparet vehemẽtia doloris chri
ſti ex petitione. Dimiſſis vtiqꝫ tribus il
lis quibus dixit: Suſtinete hic ⁊ vigila
te mecum: auulſus eſt ab eis quantum
iactus eſt lapidis: vt Lucas meminit:
⁊ poſitis genibus orauit dicens Mat.
xxvj. ⁊ Lu. xxij. Pater mi ſi poſſibile eſt
tranſeat a me calix iſte: verũtñ nõ ſicut
ego volo: ſed ſicut tu. Et venit ad diſci-
pulos ſuos: ⁊ inuenit eos dormientes:
⁊ dixit Petro ſic. Nõ potuiſti vna hora
vigilare mecum? Uigilate ⁊ orate ne in-
tretis in tentationem: ſpiritus quidem
promptus eſt: caro autem infirma. Ite
rum ſecundo abijt ⁊ orauit vt prius. Et
venit iterum ⁊ inuenit diſcipulos dor-
mientes pre triſticia. Et relictis iterum
ſecundo abijt ⁊ orauit. ¶ Ubi doctores
theologi querunt vtrum illa ratio fuit
a ratione aut a ſenſualitate? Et reſpon
det Boñ. diſt. xvij. ar. ij. q. iij. tertij. ꝙ de
ipſa dupliciter poſſumus loq̇: aut quã-
tum ad materiam: aut quantum ad for
mam. Si loquamur de ipſa quantũ ad
materiam: cum materia orationis reſpi
ciat deſiderium petentis: talis fuit peti
tio ſenſualitatis: cuius deſiderium erat
ad non moriendum. vt magiſter ſen. di
cit in littera. Si aũt loquamur de p̄di-
cta orõne quantũ ad formã: ſicut cũ for
ma petitionis reſpiciat diſcretionẽ pro
ponentis: ⁊ talis modus proponẽdi ſit
a diſcretione rõnis: cõcedendum eſt ꝙ
talis oratio fuit voluntatis rationalis.
Ad qᷦ melius intelligendum notandũ
ſm Boñ. vbi. ſ. ar. j. q. j. ⁊ Rich. ibidẽ ꝙ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cū in xp̄o ſint plures nature ītellectua
les:videlicȝ diuina et humana:neceſſe
eſt in xp̄o plures eſſe volūtates:qd̄ ma
giſter in textu p̲ multimodas autoritа
tes ſctōꝝ oſtendit. Unde ſi numerētur
voluntates xp̄i ſm̄ naturas due ſunt:
ſcȝ diuina ⁊ humana. ſed ſm̄ potētias
tres ſunt. ſ. voluntas diuina: ⁊ volun⸗
tas aīe rationalis: ⁊ volūtas appetiti
ua ſenſitiua: que extenſo noīe volunta
tis volūtas dr̄: q2 mouet poſt apprehē
ſionē: q2 ꝓprie loquēdo de noīe volun
tatis volūtas nō inuenit niſi in parte
aīe rationalis ſm̄ phm̄. iij. de aīa. Igi
tur tanq̄ verus homo cogitans immo
clare vidēs dn̄s ieſus xp̄s que ſibi pa⸗
rabantur in ꝓmo paſſiones: q̄ mar⸗
tyria in ſuo corpe toleraturꝰ erat: volū
tate q̄dā pietatꝫ dicebat Luce. xxij. Pr̄
ſi poſſibile eſt tranſfer a me calicē iſtū.
verū tn̄ q2 ſic eſt voluntas tua vt p̲ hu⸗
mano genere moriendo ⁊ patiendo ſa⸗
tiſfaciā: ecce me promptiſſimū ⁊ para⸗
tū. fiat nō qd̄ ego volo voluntate ſen⸗
ſualitatis: ſed qd̄ tu: q2 ego idē volo vo
luntate rationis. O bone ieſu doctor
veritatis qui cepiſtis facere ⁊ docere:
tu nobis dixiſti vt orātes loqueremur
patri tuo verbū hoc: quod tu ī tua ago
nia ſepiꝰ replicaſti: Fiat volūtas tua.
Ob quod Leo papa in ſermone de paſ
ſiōe ait: Hec vox oēs fideles inſtruxit:
oēs cōfeſſores accendit: oēs martyres
coronauit. Nā quis mundi odia quis
tentationum turbines: quis poſſet p̲⸗
ſecutoꝝ ſuperare terrores: niſi xp̄us in
oībus et pro oībus patri diceret: Fiat
volūtas tua. Diſcant ergo hanc vocē
oēs eccl̄ie filij: vt cū aduerſitas violen
ter alicuiꝰ tentatiōis incūbit: ſeparato
tremore formidinis accipiant toleran⸗
tiā paſſionis. Hec ille. Tertio appa⸗
ret vehementia doloris xp̄i in ſua ora⸗
tione ex confortatione. Tam vigēs eñ
erat dolor eiꝰ vt angelus ad eū confor
tandū mitteret. Apparuit inquit Lu⸗
cas ei angelus cōfortās eū. Apparitio
aūt illa ſm̄ Nicolaū de lyra fuit in vi⸗
ſione corporali. Ubi oſtendit q̄ in eo
erat vera humanitas: que confortabat
cōtra triſticiā inſurgentē in pte ſenſiti
ua ex apprehenſione mortis iminētis.
Et factꝰ ī agonia prolixiꝰ orabat. Erat
autē hec agonia reluctatio ſenſualita
tis mortē horrentis: ⁊ rōnis ipam ac
ceptantis: q2 virtute diuina quelibet
pars permittebat agere ⁊ pati qd̄ erat
ſibi propriū. Et factꝰ eſt ſudor eiꝰ ſicut
gutte ſanguinis decurrentis in terrā.
Ex vehemēti eñ anxietate fiebat vt nō
ſolū humores exirēt p̲ ſudorē: ſed etiaȝ
aliqd̄ de ſanguine ſudorē tingēte. Se
cūdū vo opinionē aliquoꝝ hoc ſupna⸗
turaliter factū eſt: vt ſic xp̄s ſuum ſan
guinē iā pro ſalute noſtra effundere in
ciperet. Sed nō imerito querere quis
poſſet vtrū dolor xp̄i patientis fuit do
lor acerbiſſimus: ita q̄ excеſſerit oēm
dolorē quorūcūq3 patiētiū. Et reſpon⸗
det Rich. in. iij. di. xv. art. iiij. q. iij. ⁊
Bon̄. ar. j. q. ij. diſti. xvj. ⁊ Tho. iij. par.
q. xlvj. arti. vj. q̄ q̄uis dolor chriſti nō
fuerit maximꝰ oīm doloꝝ ſimplr̄ cū do
lor dānatoꝝ ſit eo maior: fuit tn̄ maxi⸗
mus oīm doloꝝ huiꝰ vite propter tria.

Primo propter cauſam paſſionis.
Scd̄o ꝓpter modū patiendi.
Tertio propter cōditionē patiētis.

¶ Primo ſi conſideret cauſa ob quam
xp̄s paſſus fuit: in eo doloris afflictio
magna fuit. Nō eniȝ patiebat pro cul
pa propria: imo pro aliena. nō p̲ ami⸗
cis: ſed pro inimicis: ⁊ etiā pro his qs
videbat ingratos. ¶ Scd̄o ſi cōſidere⸗
tur modus patiendi: fuit in eo dolor
acerbiſſimꝰ. Tū propter generalitateȝ:
q2 in oībꝰ membris affligebat: tū etiaȝ
propter cōtinuitatē: q2 ſuſpendiū eiꝰ
cōtinuabat ⁊ claui adeo affligebāt pē
dentē. Ob qd̄ mors cōfixoꝝ in cruce eſt
acerbiſſima: quia configuntur in locis
neruoſis: ⁊ maxime ſenſibilibꝰ. ¶ Ter⸗
tio ſi conſideret qualitas ſiue cōditio
patientis: maxima fuit in eo afflictio
propter maximā complexionis equali
tatem ⁊ propter ſenſus viuacitatem.

Unde quia nullus potuit ei equari nec in equalitate complexionis nec in vi⸗uacitate ſenſus: doloꝛ illius fuit oīum doloꝝ acutiſſimus. Addit etiam Tho. ꝙ ſi conſideretur puritas doloꝛis xpi: doloꝛ iſte fuit maximus. Nam in alijs patiētibus mitigatur triſticia interioꝛ ⁊ etiam doloꝛ exterioꝛ ex aliqua conſi⸗deratione rationis per quandā deriua tionem ſeu redundantiam a ſuperioꝛi bus viribus ad vires inferioꝛes: quod in xpo patiente non fuit. Unicuiqꝫ eñ virium permiſit agere quod eſt ſibi ꝓ⸗priū ſm Damaſ. Ideo xps Treñ. j. ait: O vos omnes qui tranſitis ꝑ viā attē diter videte ſi eſt doloꝛ ſicut doloꝛ me⁹ Cuius magnitudinē nos colligere poſ ſumus cū videmus xpm ſuā paſſionem cogitantē ſudoꝛē ſanguineū emittere. Ubi es aīa rationalis? Quid agis? O inſignita imagine dei tui? Uelis obſe⸗cro xpo ieſu oꝛanti: ſudanti: gementi: lachꝛymanti: et agonizanti pro ſalute tua aſſiſtere miſericoꝛditer. Noli doꝛ⸗mire illi q̄ nō doꝛmiuit ipē tibi. Inſpi⸗ce mētꝭ oclo cōpaſſiuo quāta ꝑ te paſ⸗ſus eſt a die natiuitatꝭ ſue vſqꝫ ad ho⸗rā pſentē: ⁊ nūc vigilās ⁊ oꝛās frequē⸗ter patri ſeipm̄ offert: moꝛtē acerbiſſi⸗mam hodie foꝛe paſſurū. Et qꝛ hō eſt: cogitat in ſeipo ⁊ ſibiipſi loquitur: Heu me filium matris mee: hinc ad modi⸗cum captus ero: ligatus: flagellat⁹: de⸗luſus: ſpinis coꝛonatus: et inter duos latrones in cruce ꝯfixus. Faciā oīa li⸗benter vt obediam patri meo ⁊ redimā humanum genus. Sed heu me quāta ſuſtinebo toꝛmenta? O quāta eſt triſti⸗cia mea ⁊ amaritudo coꝛdis mei? Com patere illi anima dura: et collige in coꝛ de tuo guttulas illas ſanguinis quas ſudando pro te fuit in terram.

¶ Et in compꝛehenſione vehementer doluit propter iude dānationem: pro⸗pter ſuam ligationem: et propter diſci pulorum turbationem.

¶ Primi articuli do⸗loꝛ ſecundus.

SEcūd⁹ doloꝛ quē xps ꝑ no⸗bis ſuſtinuit dꝛ cōpꝛehēſio⸗nis: qñ. ſ. miniſtri iudeoꝛuꝫ compꝛehenderunt eū ⁊ ve⸗lut mācipiū viliſſimū liga⸗uerunt. Fuit autem tunc vehemēs do loꝛ eius propter tria.

Primo ꝓpter iude dānationē.

Scdo ꝓpter ſuam ligationem.

Tertio ꝓpt̄ diſcipuloꝝ turbationē.

¶ Primo fuit vehemens doloꝛ xpi pro⸗pter iude dānationē. Ipſe nāqꝫ turbā duxit ad locum in quo xpus oꝛauerat: poſtꝗ̄ erat cū diſcipulis ſuis. Sciebat eñ ipſe locū illū: qꝛ frequenter conue⸗nerat illuc cū diſcipulis ſuis. Dederat aūt ſignū his q̄ xpm cōpꝛehenſuri erāt dicens Mat. xxvj. Quēcūqꝫ oſculatus fuero ipſe eſt: tenete eū. Hoc aūt ſignū ſm glo. dedit eis ne loco xpi caperet ia cobuꝫ minoꝛē: q̄ erat ſilis xpo in facie. Accedens ergo iudas ad xpm oſculat⁹ eſt eū ⁊ dixit: Aue rabbi. Cui ieſus. Ami ce inquit: ad quid veniſti? quaſi dicat ſm aliquos. Tu oſtendis amicitiā ſi⸗gno: ⁊ proditionem agis de facto. Uel meli⁹ ſm alios: O iuda amice mi quē ego dilexi: quē ad apoſtolatū vocaui: cui familiarē me dedi: cuius pedes in cena laui: cui nūꝗ̄ diſplicui: oſculo me tradis? Cur ita cōtra me facis? O ami⸗ce mi iuda: cui ſi ad penitētiā redire vo lueris veniā ſum preſtare parat⁹. Cur me derelinquis? Cur a ꝓpoſito tuo ma lo animū tuū non reuocas? Amice mi ſi adhuc me amicū habere volueris: lꝫ me tradas in manus inimicoꝝ meoꝝ: reuertere tñ ad me ⁊ ego ſuſcipiam te. O vere benigniſſimū ⁊ manſuetiſſimū dñm: q̄ licꝫ doleret de iniuria quaꝫ ſibi iudas īferebat: magis tñ ac magis af⸗fligebatur de dānatione eius. Nā licꝫ xps qui videbat omnia doloꝛe nō mo⸗dico afficeretur qñ iudas concepit ani mo illum vendere: qñ iudas ad princi pes ſacerdotū acceſſit: ⁊ triginta argē teos in manu recepit: qñ a cena exiuit et ad colligendum cohoꝛtē⁊ miniſtros

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſollicitus properauit. inſuper ſuo feti-
do ore auſus eſt ꝓditorie oſculari faciē
ieſu decorā: et os eius precioſiſſimum:
plus tn̄ anguſtiabatur cū videbat iudā
propter ſuā obſtinationē fore dānādū.
¶ Sed hic dubitatur: vtrū ſi iudas nō
tradidiſſet xp̄m ꝛ iudei nō crucifixiſſent
eū fuiſſet humanū genus redēptū? Et
reſpondet Alexā. in. iij. volumine ſum-
me. q. xvij. mē. iiij. ar. ij. ꝙ ſic. q: in tali
caſu ſola volūtas patiēdi ſuffeciſſet ad
redemptionē ſiue ad liberationē: ideo
non excuſat Judas a pctō: neqꝫ iudei.
Et ſi dicatur Rom̄. viij. hr̄: Proprio fi-
lio ſuo nō pepercit deꝰ: ſed ꝓ nobis oī-
bus tradidit illū. Et Eſa. liij. Tradidit
in mortē animā ſuā. Ergo ſicut pater ꝛ
filius non peccauerunt: a ſili nō pecca
uit iudas neqꝫ iudei. Rn̄det Tho. iij.
parte. q. xlvij. ar. ij. ad. iij. ar. ꝙ eadem
actio diuerſimode iudicat in bono vel
malo. ſm ꝙ ex diuerſa radice procedit.
Pater enim tradidit xp̄um paſſioni ex
charitate. Qđ intelligi pōt vno quidez
modo ſm ꝙ ſua eterna volūtate ꝑordi
nauit paſſionē xp̄i ad humani generis
liberationē. ſm illud Eſa. liij. Dn̄s po-
ſuit in eo iniquitatez oīm nrm̄. Scđo
non ꝓtegendo eū a paſſione: ſed expo-
nendo perſequētibꝰ. vt Aug. dicit: Ip-
ſe xp̄o filius tradidit ſeipm̄ paſſioni ꝓ-
pter humilitatē: ꝛ ex obediētia factꝰ ꝓ
nobis obediens vſqꝫ ad mortem. vt dr
Phil'. ij. Judas cooperatus eſt paſſio-
ni xp̄i ex cupiditate ꝛ iniquitate. Pila-
tus ex humano timore. Et phariſei ex
liuore ꝛ inuidia: ideo ipſi vituperant:
ꝛ potiſſimū ingratiſſimꝰ iudas: de quo
ſic exclamat Bern̄. O Juda mercator
peſſime: o ꝓditor auariſſime: cur nō pe
tiuiſti a matre triginta illos argenteos
Et q: paupercula erat aut mēdicaſſet:
aut ſeipſam potiꝰ vēdidiſſet: dediſſetqꝫ
tibi preciū: ne filiū ſuū ꝑderes innocē
tem. ¶ Scđo fuit vehemens dolor xp̄i
propter ſuā cōprehenſionē ꝛ ligationē:
qn̄ ſcilꝫ a miniſtris illis ligatꝰ fuit. Ad
qđ plenius intelligendū querēdū priꝰ
nobis eſt: vtrū ipſe filius dei benedict
volens paſſionē ſuſtinuit? Et reſpōdeo
ꝙ ſic: quod ptꝫ tripliciter. ¶ Primo ex
ſcripture ꝯfirmatione. Vn̄ Eſa. liij. dr:
Oblatꝰ eſt q: ipſe voluit. ¶ Scđo ex ꝑ-
nunciatione. Prenunciauit quidē paſ-
ſionē ſuā qn̄ dixit: Mat. xvj. ꝙ oporte-
ret ire hieroſolymā ꝛ multa pati a ſeni-
oribus ꝛ ſcribis: et principibꝰ ſacerdo-
tū: ꝛ tertia die reſurgere. et Mat. xvij.
c. qn̄ poſt trāſfigurationē ꝑcepit diſci-
pulis ſuis dicēs: Nemini dixeritꝭ viſio-
nem donec filius hoīs a mortuis reſur
gat. Et iterꝫ Mat. xx. qn̄ aſſumpſit duo
decim diſcipulos ſuos ſecreto: ꝛ ait il-
lis Mat. xx. Ecce aſcendimꝰ hieroſoly-
mā ꝛ filius hoīs tradet principibꝰ ſa-
cerdotū ꝛ ſcribis: ꝛ cōdēnabūt eū mor
te: ꝛ tradent eū gentibꝰ ad illudendū:
ꝛ flagellandū: ꝛ crucifigendū. ¶ Tertio
ptꝫ ꝙ voluntarie xp̄s ſe obtulit paſſio
ni ex facti ꝓbatione. Nā iudeos ꝛ eos
qui cum ipſis erant ſolo verbo virtute
ſua in terrā ꝓſtrauit. Quippe cum in-
terrogaſſet eos quē q̄ritꝭ: Illiqꝫ rn̄diſ-
ſent: Jeſum nazarenū. vt eis dixit: Ego
ſum abierunt retro: ſum: ꝛ ceciderūt in
terrā: vt ſic declaret virtus diuinitatis
eius. Ob qđ Aug. ſup Johēm inquit:
Ubi nunc militū cohors? Ubi terror ꝛ
murmur armoꝝ. Una vox turbaꝫ odijs
ferocem: armiſqꝫ terribilē ſine telo vllo
percuſſit: reppulit: ſtrauit. Deus em̄ la
tebat in carne: et ſempiternus dies ita
mēbris occultabatur humanis: ꝛ later
nis ꝛ facibꝰ q̄ret in tenebris. Hec ille.
Et vt Chryſ. ſequit demū ne q̄s dicat
qm̄ ipſe iudeos ad hoc induxit vt ipm̄
occiderent: ſeipm̄ in manibus eoꝝ tra
dens: manifeſte oſtendit eis oīa que
ſufficiebant eos reuocare. Sed q: per-
manebant in malicia: ꝛ nullā habebāt
excuſationē: tunc ſeipm̄ in manibꝰ eoꝝ
tradidit: ideo iteruꝫ interrogauit eos
poſtq̄ꝫ a terra ſurrexerunt. Et illi reſpō
derunt ſicut prius. Quibus ipe dixit:
Dixi vobis: q: ego ſum: ſi ergo me q̄ri-
tis ſinite hos abire. Tūc Simō Petrꝰ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gladio percuſſit Malcū ſeruū pontifi-
cis: abſciditq̧ auriculā eius dexteram.
Joh. xviij. Siquis aūt quereret vn̄ gla
dius erat Petro. Chry. dicit: ꝙ audiēs
iudeos cōtra xp̄m conſpiraſſe armaue-
rat ſe. Theophilus xͦo ait ꝙ habuerat
ip̄m in cena ꝓ vſu agni. Sed xp̄s auri-
cula illius ſenata (vt Lucas refert) Pe
trū charitatiue redarguit dicēs: Mit-
te gladiū tuū in vaginā. An putas: q:
nō poſſum rogare patrē meū: ⁊ exhibe
bit mihi modo plus ꝙ duodecim legio
nes angeloꝝ. Ubi Hiero. Quaſi dicat:
Nō indigeo duodecim apl̄oꝝ auxilio:
etiā ſi oēs me defenderent: q̄ poſſuȝ ha
bere duodecim legiones angelici exer-
citus. Un̄ legio apud veteres ſex mili-
bus hoīm cōplebaꝫ. De duodecim legi
onibus ſeptuagintaduo milia angelo-
rū fiunt in quot genus hoīm lingua di
uiſa eſt. Hec ille. Subdidit xp̄us: Quō
ergo implebunꝫ ſcripture ꝓphetaruȝ?
Calicē quē dedit mihi pater nō vis vt
bibā illuȝ. Deinde dixit turbis: Tanq̄
ad latronē exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtibus
cōprehendere me. Quotidie apud vos
erā docens in tēplo: ⁊ nō me tenuiſtis.
Sed hec eſt hora veſtra: ⁊ ptās tenebra
rum. Hora veſtra dicit. ſ. vobis cōceſſa
ad me cōprehendendū: ⁊ ptās tenebra
rū: q: diabolus tenebraꝝ princeps eos
ad hoc incitabat. Tunc illi cōprehēde-
rūt ieſum: ⁊ ligauerunt eum. O flebile
ſpectaculū: o dolendum malū: o lachry
mabile factū: videre illos in xp̄m ſeuiē
tes. Nā vt pie poſſumus cōtēplari: ir-
ruerunt in eū fremētes ⁊ rugiētes leo-
nū more. Alij ceperunt eū per capillos
ſuos: ⁊ violenter in terrā proiecerunt.
Alij gratioſas manus ſuas capientes
retroverterūt. Alij funibus duris illas
ligauerūt. Alij catenā collo eius impo-
ſuerunt. Alij contumelioſis verbis in-
iuriabantur ſibi. Alij deniq̧ pugnis ⁊
pomis ſuorū enſiū percuſſerunt eum.
Quid vides o aīa mea? Quid audis?
Quid loquor? De quo dicimus ꝙ tāta
patiebatur: ꝙ ligatus erat ⁊ tā viliter
oppreſſus ⁊ fatigatus? Nōne ipſe eſt ie
ſus dei ⁊ virginis filius? Nōne rex hoīm
⁊ angeloꝝ? Nōne creator: gubernator:
redēptor: glorificator: ⁊ bn̄factor tuus?
Cur igitur nō ploras: cur non clamas
ad ſydera. O ieſu mi ſalus anime mee:
amice ꝓpter me miſerā peccatricem tā
dire vinctus es ⁊ catenatus. Emolli cor
tuū ad pietatē ⁊ cōmiſerationē: ⁊ ſeq̄re
illū meditatione deuota quocūq̧ de-
cetero perget. ¶ Tertio fuit vehemens
dolor xp̄i ꝓpter diſcipuloꝝ turbationē
Diſcipuli etem̄ talia que in xp̄m fiebāt
conſpiciebant: ⁊ ex hoc territi fugerūt
eo relicto. Et hoc p̄dixit Zacharias ꝓ-
pheta. xiij. c. Percutiā paſtorē ⁊ diſper
gentur oues gregis. ¶ Sed hic incidit
queſtio. Utrū ꝓphete p̄dixerūt morteȝ
xp̄i ⁊ paſſionē? Et reſpondeo ꝙ ſic. Nā
Lactā. lib. iiij. inducit verba Sibylle
dicens: Et in manus impias infideliū
poſtea veniet. dabunt aūt deo alapas
inceſtis manibus: et impurato ore ex-
puent venenatos ſputos. Dabit xͦo ad
verbera ſimpliciter ſanctum dorſum: ⁊
colaphos accipiēs tacebit: ne q̄s agno
ſcat ꝙ verbum ſit: vel vnde veniat vt
infers loquatur: et corona ſpinea coro-
netur. Ipſa enim inſipiens gens deuȝ
tuum nō cognouiſti: ſed ſpinis eum co
ronaſti: ⁊ horridū illi fel miſcuiſti. Hec
ibi. Sed expreſſe adhuc ſancti ꝓphete
paſſionem xp̄i multipliciter prenuncia
runt. Dicit nanq̧ Eſa. v. c. Incuruabiꝫ
homo: ⁊ humiliabitur vir. Glo. Rabbi
Salomon dicit: Inclinabitur homo: ⁊
humiliabiꝫ altus vel robuſtus viroꝝ.
Et ideȝ exponens illud Deutero. xxxij.
Deum qui te genuit dereliquiſti. dicit
in hebreo Theſſi: ideſt debilitas ⁊ obli
uiſceris deum. Moho ele ele mole le-
cha. i. vulneratum vel occiſum tuū vel
afflictum. Et Treñ. j. c. Hieremias di-
xit: Plorans plorauit in nocte ⁊ lachry
me eius in maxillas eius. Glo. Rabbi
Moyſi habet. Plorans erit ſcilicȝ ipſa
Hieruſalem: et plorare faciet deū ſan-
ctum. Et Treñ. iij. Hieremias inquit:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dabit percutienti ſe maxillã: ſaturabit opprobrijs. Quib⁹ verbis cõſonat dictuꝫ Michee.v.c. In virga inquit percutiẽt maxillã iudicis iſrael.i.xpi. Nam Eſaie xxxiij.dr: Adonai iudex noſter. Adonai dator noſter. Adonai rex noſter: ipſe aũt ſaluabit nos. Et Eſa.liij.c.de xp̃o paſſuro ita locut⁹ eſt: Dñe q̃s credidit auditui noſtro. i.paſſionis xpi myſterio: qđ ego ⁊ alij ꝓphete audiuimus a ſpiritu ſancto? Et brachiũ dñi cui reuelatũ eſt? quaſi dicat: paucis. Et aſcẽdet ſicut virgultũ coram eo.ſ.xp̃s coraꝫ deo patre et ſicut radix.ſ.ſurſum fructificãs: de terra ſitiẽti.i. de vgine nõ humectata vel fecũdata humano ſemine. Et non eſt ei ſpecies neqꝫ decor: ſcilꝫ in paſſione: ⁊ vidimus eũ: ⁊ nõ erat aſpectus: et deſiderauimus eũ deſpectũ ⁊ nouiſſimũ virorũ: virũ dolorũ ⁊ ſcientẽ infirmitatẽ. Et quaſi abſcõditus vultus ei⁹ ⁊ deſpect⁹: ſcilꝫ pre verecundia: vnde nec reputauimus eũ. Vere lãguores noſtros ipſe tulit: et dolores noſtros ipſe portauit. Et nos reputauimus eũ quaſi leproſum et percuſſum a deo ⁊ humiliatũ. Ipſe aũt vulneratus eſt propter iniquitates noſtras: ⁊ attrit⁹ eſt ꝓpter ſcelera noſtra. Diſciplina pacis noſtre ſup eũ: et liuore ei⁹ ſanati ſumus. Oẽs nos quaſi oues errauimus: vnuſquiſqꝫ in viã ſuã declinauit: ⁊ dñs poſuit in eo iniquitatẽ omnium noſtrũ. hec ille. Qr auteꝫ predicta ꝓphetia ad litterã intelligatur de xp̃o: patet per Rabbi Moyſen q̃ hoc tenet vt dicit Nico. de lyra. De tribulatione etiã xpi exponunt doct.iudei illud Eſa. xj. Timoris dñi.qđ ſequit̃ ad illa verba. Requieſcet ſup eũ ſpũs timoris dñi ⁊c̃. Nam in lib. ſanhedri imperhec.ſ.diſt. helecy taliter ſcriptũ eſt: Vaharibo.i.⁊ moleſtabit eum in timore dñi. Ibi dicit Rabbi Alexãdri docet ꝙ honoraret eũ dñs precepto tribulationũ ⁊ tormentorum. Et Dauid in pſ.xxj. qui de chriſto ſm̃ Nico. de lyra intelligit in perſona xpi. ita dicit: Deus de⁹ meus.i.pater ratione diuinitatis: et rõne humanitatis reſpice in me: ſcꝫ poſitum in afflictione: quare me dereliquiſti.ſ.in manibus iudeorũ: lõge a ſalute mea.ſ.corporali. verba delictoꝝ meoꝝ.i.populi que ſua fecit ſuſtinẽdo ꝓ eis penã. Deus me⁹ clamabo ꝑ diẽ.ſ.circa horã nonã ⁊ nõ exaudies qr oratio illa ꝓcedebat vt dictũ eſt quãtũ ad ſuã materiã a volũtate ſenſualitatis: ⁊ nõ ad inſipientiã mihi: ſcꝫ hoc cõtingit ꝙ nõ ſum exaudit⁹: immo magna fuit ſapiẽtia ſic redimere genus humanũ. Tu aũt in ſctõ habitas.i.oĩa ſancte facis. In te ſperauerũt patres nr̃i: ⁊ liberaſti eos: ſcꝫ de ſeruitute egypti ⁊ captiuitate babylonis. Que liberationes fuerũt quedã figure liberationis hominũ propter mortẽ meaꝫ facte. Ego autẽ ſum vermis.i.viſus abominabilis: ⁊ nõ homo: ſcꝫ nõ vtens rõne quãtũ ad opinionẽ iudeoꝝ qui dicebãt eũ demoniacum: opprobriũ hoim.ſ.maiorũ ⁊ phariſeorum: ⁊ abiectio plebis.ſ.populi cõis. Oẽs videntes me deriſerunt: me locuti ſunt labijs ⁊ mouerũt caput.ſ.dicẽtes: Sperauit in dño eripiat eũ ſaluũ faciat eũ: qm̃ vult eũ. Quoniã tu es qui extraxiſti me de ventre: ſcꝫ ſup naturã feciſti me naſci de virgine ſpes mea: qr in chriſto fuit ſpes future glorie quoad corp⁹. In te proiectus ſum ex vtero.i.tibi in ſuppoſito vbi vnit⁹ a cõceptionis principio. de ventre matris mee deus meus es tu.i.deũ meum te cognoui: qr anima xpi ab inſtãti conceptionis fuit repleta virtutib⁹. Ne diſceſſeris a me: qm̃ tribulatio proxima eſt ⁊ non eſt qui adiuuet. Circundederunt me vituli multi: tauri pingues.ſ.iudei petulãtes: ⁊ auari obſederũt me. Aperuerunt ſuper me os ſuũ: ſicut leo rapiẽs ⁊ rugiens. Sicut aqua effuſus ſum: ⁊ diſperſa ſunt omnia oſſa mea.i.diſcipuli. Factũ eſt cor meũ tãq̃ cera liqueſcens in medio ventris mei. Aruit tanq̃ teſta virtus mea: et lingua mea adheſit faucibus meis: et in puluerem mortis deduxiſti me. Quoniã circũdederunt me canes multi: conciliũ malignantiũ obſedit me. Foderũt manus

meas et pedes meos: dinumerauerunt
oia oſſa mea. Ipſi vo conſiderauerunt
τ inſpexerunt me: diuiſerūt ſibi veſtimē
ta mea: τ ſuper veſtē meā miſerūt ſortē.
Et iterum ps ij. quē apli Act. iiij. de xpo
intelligendū teſtati ſunt: de eius paſſio/
ne ita inquit: Quare fremuerūt gētes: τ
populi meditati ſunt inania. Aſtiterūt
reges terre. i. herodes qui vocabat rex
galilee: Marci. vj. τ Matth. xiiij. Et pō
tius pilatus qui tenebat protūc locum
imperatoris. Vn̄ Cēturio ſub eo conſti/
tutus vocatur regulus Iohan. iiij. Et
principes conuenerūt in vnū: aduerſus
dn̄m τ aduerſus xpm eius. Ad hoc etiā
eſt ꝓphetia illa Zach. xij. di. Videbunt
in quem trāſfixerūt. Sunt τ alie plures
de xpi paſſione prophetie: quas omitti/
mus breuitatis cā: et ad diſcipulos re/
uertimur in captione xpi perterritos et
fugiētes. Necꝫ credendū eſt id fuiſſe ſi/
ne anguſtia cordis magiſtri ſui etiam τ
ſine fletu ac plāctu ipſoꝝ. Puto etenī ꝙ
poſtꝗ viderūt turbā xpm ligantem ab
illo aliquātuluꝫ elōgati fugiēdo cū eiu/
latu et ſuſpirijs dicebant: O magiſter
clementiſſime omni melle ſuauior: quō
videmus in te ſeuire maliciā iudeorum.
Heu et nos miſeri quid faciemus tam
gratioſum patrē amittētes. Relinqui/
mus oīa vt ſequeremur te: τ nūc certifi
cati ſum9 ꝙ preſentia tua priuabimur:
qm̄ occidēt te pharisei. His et ſimilib9
querelationibus diſcipuli meſti magi/
ſtrū ſolū in perſequentiū manib9 ac cru
deliſſime eū tractantiū dereliquerūt.
¶ Et chriſtus vehementer doluit in de/
ductione propter diſcipuli negationeꝫ:
et propter anne interrogationeꝫ: τ pro/
pter alape percuſſionem.
¶ Primi articuli dolor tertius.
TErtius dolor quē xps pro no
bis peccatorib9 ſupportauit
dicitur deductionis: quando
vt habet Ioh. xviij. Vinctus
ductus eſt ad annā primū. i. primo: cu/
ius cauſa ſubditur. Erat eñ ſocer cay/
phe: τ qꝛ eūdo ad domum cayphe habe
bāt trāſire ante domū iſtius anne: ideo
intrauerūt domū eius ob ipſius reuerē/
tiam. Beda vo dicit: qꝛ forte diuinitus
factū eſt: vt qui erant affines ſanguine
ſociarentur in ſcelere. Tunc autem fuit
vehemēs dolor xpi propter tria.
Primo propter negationē.
Scd̄a propter interrogationē.
Tertio propter percuſſionē.
¶ Primo fuit vehemēs dolor ille ꝓpter
negationeꝫ: qm̄ a diſcipulo negat9 fuit.
Vt etiā inquit Iohānes: ſequebat ieſuꝫ
ſimon petrus τ ali9 diſcipulus. i. Iohā/
nes ſm Aug. Diſcipulus autē ille erat
not9 pōtifici: τ introiuit cū ieſu in atriū
pōtificis. Petr9 aūt ſtabat ante oſtiū fo
ris: quē iohānes introduxit. Cui ancil/
la oſtiaria dixit: Nūquid τ tu ex diſcipu
lis es hoīs iſtius? Dicit ille: Non ſum.
Erat aūt ſimon petrus ſtāsτ calefaciēs
ſe: τ ibi ſecūdo miniſtris dixit: Nō ſum.
Et tertio reſpōdit cognato illius cuius
abſcidit auriculā dicēti: Nōne ego te vi
di in horto cuꝫ illo? ¶ Sed dubitat hic
de hac negatiōe petri: eo ꝙ videtur di/
uerſimode ab euāgeliſta narrari. Nam
Mattheus dicit ſecūdam negationem
factā ad vocē ancille: τ Iohannes dicit
ad vocē miniſtroꝝ ad ignē ſtantiū. Si
militer Mattheus dicit tertiā negatio
nem factā ad vocē illoꝝ qui ſtabāt: τ Io
hānes ad vocē cognati illius cuius Pe
trus abſcidit auriculaꝫ. Rn̄det Nicola9
de lyra ſequēdo Auguſtinū de conſenſu
euāgeliſtarū: ꝙ principalis intētio euā
geliſtarum erat exprimere trinam petri
negationē: τ in hoc omnes conueniunt
De pſonis aūt accuſantib9 ſiue de nega
tionis loco nō erat principalis intētio:
τ ꝓbabile eſt ꝙ multi ad vba petri cir/
ca eū τ cōſimilia vba dicebāt: imprope/
rādo ei magiſtrū ſuū: τ iō vnus euāge/
liſtarū exprimit vnā pſonā accuſantē: τ
alius aliā. Vn̄ ſm vitatē hiſtorie: prima
negatio fuit facta ad oſtiarie vocē prin
cipaliter. Scd̄a ad vocē illoꝝ q̄ ſtabant
ad ignē: fuerūt tn̄ excitati ab alia ancil
la. Et tertia facta eſt multis eū accuſan

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tibus: inter q̄s principalis erat cogna-
tus illi⁹ cui⁹ petr⁹ abſciderat auriculā.
De hac aūt negatiōe petri Chryſ. in ſer.
ita ait: Jccirco autē diuine ꝓuidētie ſe-
cretū ꝑmiſit: vt prim⁹ ipe laberet petr⁹:
q̄ erga pctōres duriorē ſniam ꝓprij ca-
ſus intuitu tēperaret. Petr⁹ ei orbis ter
rarū doctor ⁊ magr̄ peccauit: ⁊ veniā im
petrauit: vt h̄ indulgētie norma ⁊ regu
la iudicātib⁹ preberet. Jccirco nō ange
lis arbitros cōmiſſaꝫ ſacerdotij ptātem
ne cū ipi minime peccarēt: in pctōribus
ſine mīa iudicarēt. Nō paſſibilis ſupra
hoīes ordinat: vt dū ipſe ī alijs ſuas re-
colit paſſiōes: mitē apud eos ſe p̄beat ⁊
benignū. hec ille. Scdō aūt Nico. de ly.
q̄dā voluerūt tenere q̄ Petr⁹ nō nega-
uit xp̄m ex timore mortis: ſ ex amore no
lēs ab eo ſepari. Sciebat eīm q̄ ſi dixiſ-
ſet ſe eē diſcipulū xp̄i: ſtatim fuiſſet eie-
ctus ⁊ ſeparat⁹ ab eo. Sꝫ h̄ ptꝫ eſſe fal-
ſum ꝓpter v̄bū xp̄i: q̄ p̄dicēs Petro q̄
eū eſſet negatur⁹: et vidēs q̄ eſſet de ſe
multū p̄ſumens ſubdidit: Sp̄ūs q̄dem
ꝓ̄ptus eſt: caro aūt infirma. Et q̄ ne-
gatio ſua ex timore prouenerit: teſtatur
Raban⁹ q̄ ait: Palā corā oīb⁹ negauit:
q̄ ſe manifeſtari expauit. Et de hoc Leo
papa ſic dicit: Ob h̄ aūt heſitare permiſ
ſus eſt: vt in eccl̄ie p̄ncipe remediū p̄nie
recōderet: ⁊ nemo auderet de ſua v̄tute
cōfidere. Et Hiero. ſic refert. Scio q̄ſdā
pio affectu erga apl̄m petrum locū hūc
ita interp̄tatos: vt dicerēt petrū hoīem
negaſſe: nō deū: ⁊ eſſe ſenſuꝫ. Neſcio ho-
minē: q: ſcio deū. Hoc q̄ friuolū ſit pru-
dēs lector intelligit. Si ei iſte nō nega-
uit: ḡ mentit⁹ eſt dn̄s q̄ dixerat: Ter me
negabis. Et iterū Leo papa in q̄dā ſer-
mōe ſic loquit: Felices (o apl̄e) ſcrē la-
chryme tue: q̄ ad diluēdā culpā negatio
nis virtutē ſacri habuere baptiſmatis.
Affuit eīm dextera dn̄i ieſu xp̄i q̄ labētē
te pri⁹ q̄ deijcereris exciperet: ⁊ firmita
tē ſtādi in ipo cadēdi periculo recepiſti.
Cito itaq̄ ad ſoliditatem redijt petra
tāq̄ recipiēs fortitudinē: vt q̄ tūc in xp̄i
expauerat paſſiōe: in ſuo poſt ſupplicio
non timeret. Et Grego. in. iij. moral. ita
ſcribit: Jō int⁹ et charitatis calore Pe
trus torpuerat: ⁊ ad amorē p̄ſecutis tūc
quaſi ad p̄ſecutorū prunas infirmitate
eſtuāte recalebat. Ex q̄b⁹ cōſtat q̄ petr⁹
ex timore magr̄m negauit: quē tn̄ ip̄e
pie reſpexit: penitentēq̄ miſericorditer
ad ſe recepit. ¶ Scdō fuit vehemēs do
lor xp̄i ꝓpter interrogationē. Interro-
gabat nāq̄ eū pōtifex Anna de diſcipu
lis ſuis ⁊ de doctrina ei⁹. Scdꝫ Chryſ.
interrogabat eū velut ſeditioſum ⁊ no-
uarū rerū factorē redarguere volēs. Sꝫ
hic dubiū oritur: vtrū iſte anna ⁊ ceteri
p̄ſecutores xp̄i cognouerūt eū? Et q̄ nō
probari poſſet ex v̄bo apl̄i. j. Cor. ij. di.
Si cognouiſſent: nūq̄ dn̄m glīe cruci-
fixiſſent. Et de h̄ etiā Act. iij. c. petrus lo-
quēs iudeis dixit: Scio q̄ p ignorātiā
feciſtis ſicut ⁊ principes noſtri. Verūtn̄
Tho. iij. pte. q. xlvij. ar. v. ⁊ Rich. in. iij.
diſt. xvj. q. v. dicūt q̄ iudei nō cognoue
rūt xp̄m ꝓpter ignorātiā craſſaꝫ ⁊ affe-
ctatā: qm̄ euidētia ſigna habebāt aduē
tus ei⁹ ⁊ videbāt miracula q̄ fiebāt per
ip̄m: ſed ꝓpter odiū ⁊ inuidiā noluerūt
eū recipere. Jdeo dixit Joh. xv. xp̄s. Si
nō veniſſem ⁊ eis locut⁹ nō fuiſſem: pec
catū nō haberēt. ¶ Tertio fuit vehemēs
dolor xp̄i ꝓpter p̄cuſſiones. Narrat eīm
euāgeliſta q̄ phariſeo rn̄dit: Ego ſemp
docui ī ſynagoga ⁊ in tēplo q̄ oēs iudei
cōueniūt: ⁊ in occulto locut⁹ ſum nihil.
Quid me interrogas? Interroga eos q̄
audierūt quid locut⁹ ſum ipſis. Ecce hi
ſciūt q̄ dixerim ego. Hec aūt cū dixiſſet:
vn⁹ aſſiſtēs miniſtrorꝫ dedit alapā ieſu
dicēs: Sic rn̄des pōtifici? O admirāda
patiētia māſuetiſſimi ieſu: p̄cuſſus ī fa-
ciē ictu graui: manu furibūda: adeo vt
ſcḋm q̄ſdā dentes oris ei⁹ remouerent: et
os ſanguinē expuerēt: nihil tn̄ cōtume-
lioſe locut⁹ eſt illi: ſed ſic magis innocē-
tiā ſuā defendit dicens: Si male locut⁹
ſuꝫ teſtimoniū p̄hibe de malo: ſi aūt bn̄
cur me cedis? Ubi Aug. ait: Quid iſta re
ſpōſione veri⁹: māſueti⁹: ⁊ iuſti⁹? ¶ Sed
hic dubitat an xp̄s ſic rn̄dendo bn̄ fece-
rit: cū ip̄e dixerit Mat. v. Si q̄s te per-
cuſſerit in maxillā dexterā tuā: prebe ei

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

⁊ alterā. Ipſe aūt h̄ nō fecit: ſ magis pcu
tiētē ſe correxit. Ad qđ rn̄det Aug. ꝙ il-
lud pceptū nō daꝛ abſolute: ſed magis
ſm ꝑparationē animi: qꝛ hō dꝫ hr̄e ani
mū ꝑparatū ad h̄ faciēdū vbi videret h̄
expedire ad honorē dei ⁊ vtilitatē eccle
ſie: alꝰ aūt nō: immo aliqñ expedit iniu
riātibus reſpōdere ad ipſoꝝ et aliorum
inſtructionē: ſicut fecit hic xp̄s: qui licꝫ
ita reſpōderit: tñ non ſolū alteram ma-
xillam iterū percuſſuro: ſed totū corpus
figendū parauit in crucis ligno.
¶ Xp̄s vehemēter doluit in contradi
ctione propter falſam teſtificationem:
propter publicam criminationē: ⁊ pro-
pter ſibi factam deriſionem.

¶ Primi articuli dolor quartus.

q Uartus dolor quē xp̄s ſuſtinuit
in paſſione ꝓ nobis dr̄ cōtradi-
ctionis: qñ a domo anne ligatꝰ
miſſus eſt ad domuꝫ Cayphe pōtificis:
in qua vehemēter doluit ꝓpter tria.
Primo propter falſam teſtificationē.
Scđo ꝓpter publicā criminationē.
Tertio propter deriſionē.
¶ Primo fuit vehemēs dolor xp̄i ꝓpter
falſaꝫ teſtificationē. Ut em̄ dicit Mar.
xiiij. Principes ſacerdotū ⁊ om̄e cōciliū
querebāt falſum teſtimoniū cōtra ieſuꝫ
vt eū morti traderēt: ⁊ nō inuenerūt: cū
multi falſi teſtes acceſſiſſent. Refert em̄
Nicodemus in euāgelio ſuo ꝙ cū mul-
ti ſurrexiſſent aliquis eoꝝ dicebat: Ego
vidi xp̄m miracula facientē. Alter aſſe-
rebat. Et ego vidi eū: ⁊ audiui verba ve
ritatis predicantē: ⁊ ſ ilia. Pleriqꝫ locu-
ti ſunt ſpūſancto mouēte linguā eoꝝ cō
tra voluntatē ſuā. Nouiſſime aūt vene-
rūt ⁊ duo falſi teſtes: ⁊ dixerūt: Hic di-
xit Mat. xxvj. Poſſum deſtruere tēpluꝫ
dei: ⁊ poſt triduū reedificare illud. Sed
hic oritꝛ queſtio: quō iſti dicuntꝛ falſi te-
ſtes: qñ Joh. ij. xp̄s dixerat: Soluite tē
plum hoc: ⁊ in tribus diebꝰ excitabo il-
lud. Ad qđ reſpondet Hiero. ſup Mat-
theū. quē ſequitur Nico. de lyra. ꝙ illa
v̄ba que dixit xp̄s intelliguntꝛ de tēplo
corporis ſui: vt ibideꝫ dr̄. Et hoc ſonāt
v̄ba ibidē poſita que xp̄s dixit nō p̄ci
piēdo: ſed predicēdo eis qđ eſſent factu-
ri. Uñ ſenſus eſt. Soluite. i. ſoluetis tē-
plum hoc: ſcilꝫ corpus meū per mortē: ⁊
in tribꝰ diebus excitabo illud ꝑ reſurre
ctionē: ⁊ nō deſtruā dixit: vel poſſuꝫ de-
ſtruere. Inq̄t ergo Hiero. Falſus teſtis
eſt q̄ nō eodē ſenſu dicta intelligit que
dicuntꝛ: poſſent etiā dici predicti falſi te
ſtes ex falſa intētione: qꝛ intēdebāt ꝓ-
curare mortē innocētis. ¶ Scđo fuit ve
hemēs dolor xp̄i propter publicā crimi-
nationē. Nā cum taceret ⁊ nihil reſpon-
deret ad ea que ſibi obijciebātur: quaſi
reſpōſione indigna: princeps ſacerdotū
que ex impatiētia de tribunali ſurrexe-
rat, ait illi: Adiuro te per deū viuum: vt
dicas nobis ſi tu es xp̄s filꝰ dei. Dicit
ei ieſus. Tu dixiſti. Ad qđ reſpōdet pro-
pter reuerentiam diuini noīs inuocati.
Et ſubdit. Uerūtamē dico vobis: amo-
do videbitis filiū hoīs ſedētē a dextris
dei: ⁊ venientē in nubibus celi. Tūc prin
ceps ſacerdotū ſcidit veſtimēta ſua di-
cens: Blaſphemauit. Quid adhuc ege-
mus teſtibus? Audiſtis blaſphemiam.
Quid vobis videtꝛ. Ubi Hiero. ait. Pō-
tificeꝫ quē de ſolio ſacerdotali furor ex-
cuſſerat: eadem rabies ad ſcindēdas ve
ſtes ꝓuocat. Et Chryſ. in homel. inq̄t:
Hoc fecit vt accuſationē redderet gra-
uiorē: ⁊ qđ v̄bis dicebat: factis extolle-
ret. Qui aūt erāt cum pōtifice fremētes
dixerunt: Reus eſt mortis. Ubi Orige-
nes ait: Quātū putas fuit erroris ipſaꝫ
principalē oīm vitā ream mortis pronū
ciare: ⁊ ꝑ tātoꝝ reſurgentiū teſtimonia
nō reſpicere fontē vite: de q̄ in oēs viuē
tes vita fluebat. hec ille. Quis v̄o falſo
illi violēta morte dignum acclamaſſent
xp̄m: tñ dubiū hic incidit: vtrum in ipſo
neceſſitas fuit ad moriēdū morte natu-
rali. Et rn̄det Rich. in. iij. diſt. xvj. ꝙ in
ipſo fuit neceſſitas moriēdi quātum ad
humanā naturā: q̄ neceſſitas nō fuit cō
tracta: nec ꝓpter pctm̄ debita: ſed fuit
volūtarie aſſūpta. Uolūtarie ei filꝰ dei:
talē aſſumpſit naturā hūanaꝫ: ꝙ niſi eā

miraculoſe ꝯſeruaret: neceſſariuꝫ erat
ꝙ corpus eiꝰ reſolubile ꝫ mortale ſenio
defeciſſet: ꝙ̄uis valde diu duraſſet pro-
pter excellẽtiſſimã cõplexionẽ. Fuit er
go in eo neceſſitas moriẽdi rõne natu
re aſſumpte relicte ſuo regimini natu-
rali: nõ tñ fuit neceſſarium illum mori
morte qua mortuꝰ eſt: niſi ꝑ cõparatio
nẽ ad diuinã ꝑordinationẽ. Sꝫ adhuc
nõnulli dubitãt vtrũ neceſſitas moriẽ-
di ĩ xp̃o ſubiecta fuerit eiꝰ volũtati hu-
mane. Et q̇daꝫ tenent ꝙ ſic. Primo qꝛ
ſm̃ Anſel. in li. Cur deus hõ. Sapiẽtie
⁊ iuſticie dei repugnat cogere mortem
pati ſine culpa illũ quẽ iuſtũ ad eternã
fecit beatitudinẽ: ſed hõ xp̃s nunꝙ̄ ha
buit culpã: ⁊ fuit factꝰ iuſtus ad eternã
beatitudinẽ: ergo repugnaſſet ſapiẽtie
et iuſticie dei ꝙ xp̃s mortẽ ſuſtinuiſſet
ſi noluiſſet. Alij vͦo ꝯtrariũ aſſerũt: qm̄
mori ex cõditione nature: ⁊ poſſe mori
nunꝙ̄ aliqua creata virtute: repugna-
re videntᷣ: ſed in xp̃o fuit neceſſitas mo
riendi ex conditione nature: ergo cum
volũtas humana ſit creata non potuit
illa volũtate fieri ĩmortalis. Reſpõdet
Rich. ad iſtã q̄ſtioneꝫ vbi. ſ̃. q. iij. ꝙ vt
tactũ eſt aliq̇ dicũt ꝙ neceſſitas moriẽ
di in xp̃o ſubiecta fuit volũtati hũane.
Dicũt em̄ ꝙ ꝑ cõparationẽ ad neceſſi-
tatẽ moriẽdi xp̃s ĩquãtũ hõ tenuit me
diũ inter ſtatũ ĩnocẽtie ⁊ nature lapſe.
In primo em̄ ſtatu nec natura nec vo-
luntas ſuberat neceſſitati moriẽdi: ſed
in nobis tã natura ꝙ̄ volũtas ſubſunt
neceſſitati moriẽdi: nõ ſic intelligendo
ꝙ neceſſariũ ſit voluntatẽ mori: ſed qꝛ
corpus a morte preſeruari nõ põt. In
natura aũt hũana xp̃i natura ſuberat
neceſſitati moriẽdi: ſed volũtas ꝑerat:
ita ꝙ non potuiſſet mori niſi voluiſſet.
Cui opinioni videtᷣ ꝯcordare Damaſ.
lib. iij. c. xix. dicens: ꝙ non precedebãt
in dño voluntatẽ naturalia. Nihil em̄
coactum in ip̃o conſideratur: ſed om̄ia
voluntaria. Alij aũt dicunt contrariũ:
quia ille ſolus poteſt mutare curſum ⁊
legem nature qui naturã inſtituit ⁊ or-
dinauit: cũ ergo ĩ natura humana xp̃i
fuit neceſſitas moriendi ex conditione
nature: ergo ꝑ aliquã voluntatẽ creatã
tanꝙ̄ per cauſam efficiẽtẽ nõ potuiſſet
preſeruari a morte: ſi tamẽ ex delibera-
tione mori noluiſſet: diuina voluntas
eũ a morte preſeruaſſet. Huic opinioni
ſecunde magis ꝙ̄ prime Rich. inhere-
re videtur: licꝫ vtraqꝫ ſit ſuſtentabilis.
Nihilominꝰ ꝑpter dicta alia ſuboritur
queſtio. Utrũ xp̃s per volũtatẽ ſepaue
rit miraculoſe aĩam ſuã a ſuo corpore:
an vͦo fuerit ſeparata vi afflictionuꝫ ei
illataꝝ. Et rñdet Rich. vbi. ſ̃. q. iiij. ꝙ
xp̃s mortuꝰ fuit ꝑ violentiã afflictionũ
ei illatarũ: concurrente vehemẽtia do-
loris cõpaſſionis que mortẽ accelerauit
Unñ ⁊ Petrꝰ Act. ij. dixit iudeis de xp̃o.
Hũc ꝑ manꝰ iniquoꝝ affligẽtes intere-
miſtis. Et. c. iij. Autorẽ vͦo vite interfeci
ſtis. Et ſi argueretur ex dicto Augu. in
iiij. de trini. c. xiij. vbi ait: Longa morte
cruciabãtur ligno ſuſpẽſi. Unde latro-
nibus vt iã moreretur et de ligno ante
ſabbatum deponeretur: crura confracta
ſunt. Xp̃s autẽ qꝛ mortuus inuẽtus eſt
miraculo fuit: ergo ſi fuit mortuus mi-
raculo: non per violentiaꝫ mortuus eſt
afflictionũ illatarũ. Reſpõdet Richar.
ad quartũ: ꝙ ibi Auguſti. accipit mira-
culum pro mirabili: qꝛ mirabatur pila-
tus et ſui quomodo ita cito eſſet mor-
tuus: ꝙ cauſam accelerationis mortis
eius non conſiderabãt. Cuius accelera-
tionis cauſa fuit vehemẽtia doloris cõ-
paſſionis: ⁊ tenerrima cõplexio: quã ha
bebat: ⁊ preterea per totã noctẽ fuerat
afflictus: ⁊ in crucifigendo eum crucifi-
gẽtes grauius extẽderũt mẽbra eius ꝙ̄
illorũ qui crucifixi fuerũt cũ eo: qꝛ plus
eũ odiebãt. Fuit tñ aliquo modo mors
illa miraculoſa: qꝛ niſi diſpẽſatiue diui-
na potẽtia prohibuiſſet beatitudinem
anime xp̃i in ſuũ corpus redũdare: cor-
pus xp̃i nulla interueniẽte morte glori
ficatũ fuiſſet. Qð ſi fuiſſet factum nulla
virtute creata potuiſſet illa aĩa a corpo
re ſuo ſeparari. hec Richar. Ex quibus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dibus colligimus dn̄m noſtrum ieſum
xp̄m ꝑ charitate ſua voluiſſe vnire aīe
ſue corpus paſſibile et mortale: vt ſic ꝓ
nobis peccatoribus patiēdo ⁊ moriēdo
ꝓ noſtris debitis ſatiſfaceret. Judei au
tē criminabant̄ eū fore reū mortis tāq̄
malefactorē: ſeductorē: ⁊ blaſphemum.
¶ Tertio fuit vehemēs dolor xp̄i ꝓpter
deriſiones: qn̄. ſ. vſq̄ mane dimiſſus eſt
in manus ſeruoꝝ viliſſimoꝝ qui expue-
rūt in faciē ei⁹: ⁊ colaphis eū ceciderūt.
Alij aūt palmas in faciē ei⁹ dederūt di-
centes: Luc. xxij. Prophetiza nobis xp̄e
q̄s eſt q̄ te percuſſit. Et vt inq̄t Marcus
xiiij. Uelauerūt faciē ei⁹. Et hoc fecerūt
ſm̄ aliquos: ne videntes digniſſimā fa-
ciem illā pietate vincerētur. O ieſu be-
nedicte q̄ dura nox hec eſt: ī qua a prin
cipio vſq̄ ad finē quietē neſcis: ſed nūc
vno mō: nūc alio corpe ⁊ aīo fatigaris.
O amātiſſime iuuenis quātū me pecca-
torē dilexiſti: quē cū tot laborib⁹: paſſio-
nibus: ⁊ cruciatibus redimere voluiſti.
O mēs humana cur tā dura es vt dn̄o
tuo cōpati negligas: qui pro cōpaſſione
tua ſputis deturpat̄: alapis cedit̄: et ab
indigniſſimis pſonis viliter ptractat̄:
Heu me q̄d erat inſpicere illos ſeuien-
tes in eū: alios trahētes capillos eius:
nōnullos ſudariū leuātes ſpuere in os
ei⁹: quoſdā importunis vocib⁹ clamare
in aures eius: hos pugnis percutere pe
ctus eius: illos extēſa manu verberare
collū eius. O ieſu mi quantū nos dilexi
ſti. Sꝫ nos miſeri te nō diligimus. Uin
ce o humanū cor: vince torporē tuū ge-
nus humanū: ⁊ oēm affectū tuū porri-
ge ieſu xp̄o. Ecce ꝙ iā appropinquat di
es: ⁊ mors de primo ꝓ amore tuo ſibi
parat̄. Sed vbi es o maria mr̄: Ubi ha
bitas: An ignoras q̄ circa dilectiſſimū
filiū tuū gerunt̄: Dicunt nāq̄ q̄dā ꝙ io
hānes euāgeliſta dimiſſo ieſu in domo
cayphe cucurrit verſus bethaniā ad do
mū magdalene: vbi virgo remāſerat qn̄
xp̄s cū diſcipulis ſuis venit hierlm̄ ad
cenā faciēdā: ⁊ ibi clamās ad oſtiū ⁊ vir
gine orāte: tremēte: ⁊ attonita auditus
eſt. Aduocauit mox magdalenā di. Sur
ge filia: ⁊ videamus q̄d nobis de filio
meo ſignificat̄. Apta fuere oſtia dom⁹:
⁊ intrauit Johes eiulās: flēs: ⁊ lachry-
mās. dicēſq̄: Heu me venerāda mr̄: ꝙ
durus tibi nūcius aduenio. Et cum pre
ſingultibus vix loq̄ valeret: interroga-
bat̄ a virgine collachrymāte. Ubi eſt fi-
lius meus: vbi eſt ieſus me⁹: Quid actū
eſt de filio: Uiuit adhuc an iudei inter-
fecerūt eū: Heu me dolētē nimiū. Et io
hannes rn̄dere vix poterat atq̄ dicere:
nōdū mortuus eſt: ſed puto hodie mor
ti erit tradēdus. Cōprehenderūt em̄ il-
lū in nocte miniſtri iudeoꝝ: ⁊ detinent
eū vinctum in domo cayphe: aſſerūtq̄
nequā illi phariſei ⁊ ſcribe debere mor-
ti adiudicari. O q̄ gelidū tunc factū eſt
cor illud virgineū: quātoue dolore reple
ta fuit aīa eius. Que ſtatim exiuit do-
mū cū iohe ⁊ magdalena alijſq̄ comi-
tantibus hierlm̄ feſtina petēs. Cū aūt
intrauit ciuitatē trāſeūtes quoſdā iter-
rogabat di. illud Can̄. iij. Nūc quē dili-
git aīa mea vidiſtis filiū meū vnicū: Et
illi iterrogabāt: qualis eſt dilect⁹ tuus.
Et illa. Dilectus meus cādidus ⁊ rubi-
cūdus: filius meus pulcher ⁊ decorus:
ſctūs: morigeratus: virtutibus redimi-
tus: gratia plenus: etatis. xxxiij. annoꝝ
⁊ mihi chariſſim⁹. O fili mi ieſu vbi te
inueniā. Circūibo ciuitatē p vicos ⁊ pla
teas vt te q̄rā: vt te inueniā: vt te videā
vt cōplectar: vt alloquar priuſq̄ moria
ris. Perrexit tādē vſq̄ ad domū pōtifi
cis vbi multitudinē ꝯgregatā inuenit:
qm̄ ad Pilatū ieſus xp̄s mittēdus erat
Tētabat ad filiū ꝓperare: ⁊ nō pmitte-
batur. Clamabat altiſona voce. Fili mi
ieſu: ieſu fili mi: Audiebat tūc forte fili⁹
lamentantē matrē ⁊ adaugebat angu-
ſtia mentis eius. Naꝫ quanto inter eos
amor erat vehemētior: tāto vtriuſq̄ do
lor cōpaſſionis intēſior. Cōpatiebatur
vtiq̄ mater filio: compatiebatur filius
cōpaſſiue matri. Sed vt deuotius hāc
partē exoluamus querēdū eſt: verū vir-
go glorioſa magis dilexerit filium ſuū

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝙ aliqua alia mater filios ſuos? Ad qđ
ego reſpondeo ꝙ ſic: ꝛ ꝓbo hoc multi-
plici ratione. Primo ratiõe claritatis.
Clare em̄ virgo cognoſcebat: ꝛ certiſſi-
ma erat ꝙ a filio ſumme diligebatur: ꝛ
cū̄ firmiter crederet ipm̄ eſſe deū̄ in ſuo
vtero incarnatū̄: ſciebat illū̄ eā̄ dilige-
re pre ceteris creaturis et humanis et
angelicis: quare cor eiꝰ inflāmabat̄ vt
illū̄ diligeret: a quo ſciebat magnope-
re ſe fore dilectā̄. Scđo hoc ꝓbo rōne
ſanctitatis. Diligebat virgo filiū̄ ſuum
copioſiſſime: quē plenū̄ ſanctitate grā
omniq; virtute diligendum cenſebat.
Tertio hoc ꝓbo rōne totalitatis. Fuit
em̄ beata virgo ita mater xpi: vt ab ea
ſola ſpirituſancto cooperante corpulē
tam ſubſtantiā̄ acciperet. Quare amor
qui debet eſſe patris ꝛ matris ad filiū̄:
erat ī v̄gine ſola ad xp̄m ab ea genitū̄.
Quarto hoc ꝓbo rōne diuturnitatis.
Amor em̄ quā̄to diuturnior tā̄to vehe-
mētior. Cū̄ ergo filiū̄ ſuū̄ v̄go dilexerit
ꝑ annos .xiij. abſq; vlla ꝑturbatiōe: cō
ſequens eſt ꝙ eū̄ diligebat in etate flo
renti iā̄ cōſtitutum vltra ꝙ̄ dici poſſit.
Quinto hoc ꝓbo rōne familiaritatis.
Nūq̄ em̄ inuētꝰ eſt aliq̄s filiꝰ q̄ ita blā
de: ita reuerēter: ita dulciter: ita famili
ariter ꝯuerſaret̄ cū̄ parētibꝰ ſuis: ſicut
xp̄s faciebat cum virgine matre. Non
em̄ dubitare q̄ſpiā̄ poſſet ꝙ ꝑ tot ā̄nos
quibꝰ xp̄s cū̄ matre ꝯuixit nō fuerit li
quefactū̄ cor eiꝰ in amorē illiꝰ a quo to
tiēs vocari matrē ſe ſenſit: quē ꝛ ipa fi-
liū̄ ſepe noīabat. Quare firmiter teneo
ꝙ v̄ginis amor ad xp̄m vincebat oēm
amorē quorūcūq; parētū̄ q̄ tenerrime
filios ſuos diligūt aut dilexerunt.

¶ Et xp̄s in p̄ſentatiōe vehemēter do-
luit: ꝓpter accuſationē: ꝓpter flagella
tionē: ꝛ ꝓpter coronationem.

¶ Scđi articuli primus dolor.

Ecū̄di articuli p̄imꝰ dolor
ieſu xp̄i đr preſentationis.
Cū̄ em̄ pilato fuit p̄ſentatꝰ
doluit vehementer: et pre-
cipue propter tria.

Primo propter accuſationē:
Scđo ꝓpter flagellation̄ē.
Tertio ꝓpter coronationē.

¶ Primo doluit vehemēter ꝓpter accu
ſationē. Ad qđ intelligēdū̄ cōmemorā̄
dum eſt quod euā̄geliſte tradū̄t: videlz
ꝙ mane adductus fuit ieſus a domo
cayphe ad domū̄ pilati preſidis in pto
rium. Erat aūt pretorium locus vbi au
diebantur ꝛ examinabant̄ rei: ꝛ ipi nō
introierunt iudei in pretoriū̄: vt nō cō
taminarent̄ ex ingreſſu domꝰ hominis
gentilis: ſed mā̄ducarent paſcha: id eſt
azymos panes: q̄ a iudeis ꝑ dies octo
comedebantur. O impia cecitas: alie-
nigene iudicis pretorio contaminari ti
mebā̄t et fratris innocētis ſanguinē nō
timebā̄t. Exiuit ergo Pilatus ad eos fo
ras dicēs: Quā̄ accuſationē affertis ad-
uerſus hoīem iſtum? Reſponderūt. Si
nō eſſet hic malefactor: nō tibi tradidiſ
ſemus eū̄. Ubi Aug. Interrogent atq;
reſpōdeā̄t ab immū̄dis ſpiritibꝰ libera-
ti: ceci vidētes: mortui reſurgētes vtruz
ſit malefactor. Addiderunt etiā̄ qđ Lu-
cas .xxiij. dicit: Hūc inuenimꝰ ſubuertē-
tem gentē noſtrā̄: ꝛ ꝓhibērē tributa da
ri Ceſari: ꝛ dicentem ſe xp̄m regem eſſe.
Dixit eis Pilatus. Accipite eum vos: et
ſ̄m legē veſtrā̄ iudicate eū̄. quaſi dicat:
ſi ſufficit veſtra examinatio: ſufficiat et
veſtra ſentētia. Nam vt dicit Nico. de ly
ra. Romani aliqua minora iudicanda
permiſerā̄t iudeis retinētes ſibi penam
mortis: ꝛ cām ſanguinis. Jō per hā̄c re-
ſponſionē inhibebat ne xp̄o mors infer
retur. Et iō illi intēdentes eū̄ morti ad-
iudicari reſpōdebā̄t. Nobis nō licet in-
terficere quēq;. Introiuit ergo iterū̄ in
pretoriū̄ Pilatus: ꝛ interrogauit ieſum
Tu es rex iudeoꝝ? Ubi querit̄: quare pi
latus ſic eū̄ interrogabat. Et rn̄det Ni-
co. de lyra: ꝙ cū̄ iudei accuſaſſent eū̄ de
tribus: videlz q: ſubuerterat gentem et
ꝓhibuerat tributa dari Ceſari: et dixe-
rat ſe eſſe regē. De duobꝰ primis pilatꝰ
nō curauit inq̄rere. Nō de primo: q: ipe
gētilis erat: ꝛ nō iudeus. Nō etiā̄ de ſe-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cũdo:q̃ꝛ ſciebat illud eſſe falſum:ſed tm̃
de tertio:eo ꝙ romani nomẽ regium a
iudeis abſtulerãt. Reſpõdit ieſus. A te=
metipſo hoc dicis:an alij tibi dixerũt de
me:q.d. Cõcepiſti hãc opinionẽ d̃ me ꝑ
temetipſum. Ubi Chryſo. ait: Nõ igno=
rãs interrogat: ſed ab ipſo accuſari iu=
deos volẽs. Uñ ſequitur euãgeliſta. Re
ſpõdit pilat⁹. Nunqd ego iudeus ſum?
Gẽs tua ꝛ põtifices tui tradiderunt te
mihi. Quid feciſti? Reſpõdit ieſus. Re=
gnũ meum nõ eſt de hoc mũdo. quaſi di
cat. Nõ quero tẽporalẽ dominationez.
Dixit ei pilat⁹. Ergo rex es tu. Reſpon=
dit ieſus. Tu dixiſti:q̃ꝛ rex ſuz ego. Ego
in hoc natus ſum ꝛ ad hoc veni in mũ=
do vt teſtimonium perhibeam veritati.
Oĩs qui eſt ex veritate audit vocẽ meã.
Dixit ei pilatus. Quid eſt veritas? Et non
expectato reſpõſo exiuit ad iudeos di=
cẽs: Ego nullã in eo inuenio cauſam:et
vt liberaret eũ de furore ipſoꝝ ꝓpoſuit
ſm̃ conſuetudinẽ quã habebãt:ſcȝ in ſo
lẽnitate paſche vt vnuz reũ morte pete=
rent liberandũ:an vellẽt xp̃m eſſe illum
vel barrabaz: qui in carceribus propter
maleficia detinebatur: et populo erat
odioſus. Clamauerunt oẽs. Non hunc:
ſed barrabam. O quali gladio ferieba=
tur tũc coꝛ v̾ginis matris qñ audiebat
hoꝛribiles illos clamores iudeoꝝ peten
tium potius liberationẽ barrabe latro=
nis q̃ꝫ filij ſui innocẽtiſſimi. Dicit pilat⁹
iudeis. Quid igit̃ faciã de ieſu:q̃ d̾r xp̃s
Dicũt oẽs crucifigat̃. Et ille (qd) inq̃t
mali fecit. Reſpõderũt: Cõmouit popu
lum ꝑ vniuerſam iudeã incipiẽs a gali=
lea vſqꝫ huc. Quare pilatus miſit ieſuz
ad herodẽ galilee tetrarchã q̃ illis die=
bus hieroſolymis erat. Et cũ ieſus bñ=
dictus nullũ verbũ corã eo dixiſſet ſpre=
uit illũ herodes cũ exercitu ſuo ꝛ illuſit
indutũ veſte alba ꝛ remiſit ad pilatuz.
Pilatus aũt cõuocatis principibus ſa=
cerdotũ dixit eis: volẽs eripere xp̃m de
manibus eoꝝ. Ego nullaz cauſam inue
nio in hoĩe iſto ex his in quibus euz ac=
cuſatis. Sed necꝫ herodes. Nã remiſit
eum ad nos:ꝛ ecce nihil dignum moꝛte
actũ eſt ei. At illi clamabãt. Nos legem
habemus ꝛ ſm̃ legez debet moꝛi. Dixit
eis pilatus. Coꝛripiã euz ꝛ dimittã. O
pilate ſi innocens eſt cur coꝛripies? Si
reus:cur dimittes? O q̃ laboꝛioſa fuit
moꝛs ieſu chꝛiſti tam diu malignis con
ſilijs: criminationibus: accuſationi=
bus:ꝛ clamoꝛibus exquiſita. ¶ Secun=
do doluit chꝛiſtus vehementer propter
flagellationem:quando vt refert Mar
cus.xv. Pilatus tradidit ieſum militi=
bus flagellandum. Ut enim doctores
dicunt ligauerunt illi ieſum denuda=
tum ad columnam quandam ꝛ flagel=
lauerunt eũ a planta pedis vſqꝫ ad ver
ticem. Et vt ait Grego. nazãzenus:caro
xp̃i flagellata poſt liuores ſanguinez ex
omni parte ſcaturiebat:quo etiaz terra
ſub pedibus ieſu ꝛ colũna ipſa atqꝫ fla
gella madefiebant. Et vt arbitroꝛ poſt
crudelem illam flagellationez cum ſol=
uiſſent eum pre debilitate nimia ꝛ dolo
ris immẽſitate in terram cecidit ſangui
ne ſuo irrigatam dñs nr̃ ieſus. ¶ Sed
hic theologi querunt: vtrum in chꝛiſto
fuit vera doloꝛis paſſio? Et quidam licꝫ
nõ dicere voluerint ꝙ non: arguentes
dicunt primo ex dicto Hilarij di.in.x.li.
de trinitate. Uirtus coꝛpoꝛis ſine ſenſu
pene vim pene in ſe deſeuientis excepit
verus autẽ doloꝛ nõ eſt ſine ſenſu pene
ergo ꝛc. ¶ Secundo adducunt dictum
Dionyſij:qui ad iohannem euangeliſtã
ita ſcribit: Abſit vt ita inſaniam vt cre=
dam ſanctos aliquid pati ſm̃ coꝛpoꝛis
paſſiones:ſed ſolum credo nos iudica=
re ipſos ſentire. Si ergo ſancti non ſen
tiunt paſſiones niſi ſm̃ iudicium ꝛ non
ſm̃ experientiam:ergo patiendo nõ ha
bent doloꝛem verum:ꝛ per conſequens
multo minus nec ſanctus ſanctoꝛũ chꝛi
ſtus. ¶ Tertio conantur probare opinio
nem ſuam exemplo Moyſi qui ieiuna=
uit quadraginta diebus ꝛ quadragin=
ta noctibus ſine aliqua coꝛpoꝛis leſio=
ne propter continuam contemplatio=
nez. Si ergo perfectio contempla:tõis

aufert paſſionē ꝛ ſenſuꝫ famis:pari rō-
ne videt ꝙ aufert ſenſum doloris i car
ne paſſibili. Sed in xp̄o fuit ꝯtinua cō-
tēplatio ꝛ ꝑfectiſſima: ergo videt ꝙ nul
la fuit in eo doloris experiētia. Sed cō
tra hanc opinionē eſt oīs ſcriptura ſa-
cra. Vñ in pſ. xxxvij. in ꝑſona xp̄i dr: Af
flictus ſum ꝛ humiliatus ſum nimis. ꝛ
pſ. lxxxvij. Ego ſuꝫ paup ꝛ dolēs. ꝛ pſ.
lxviij. Sup dolorē vulnerū meoꝝ addi
derūt. Propterea dicūt theologi di. xvj.
tertij libri: ꝙ vera doloris paſſio fuit in
xp̄o: qm̄ in eo fuit caro paſſibilis ꝛ ꝑfo
rabilis. Fuit etiaꝫ virtus ſentiendi ſm
quā aīa cōpatit corpori leſo. Et qm̄ hec
duo verū dolorē faciūt. ſ. vera leſio ꝛ ve
rus leſionis ſenſus: ꝛ hec duo vere fuerūt
in xp̄o: indubitāter tenēdū eſt ꝙ in ip̄o
vera fuit doloris paſſio. ¶ Ad dictū aūt
Hilarij reſpōdet ꝙ ſm quoſdā dictum
illud retractauit. Vel pōt dici ꝙ Hila-
rius in verbo p̄dicto nō excludit ſenſuꝫ
doloris a xp̄o ſm humanā naturā: ſed
ſm diuinā. Vñ illa verba referēda ſunt
ad ꝑſonā xp̄i. Vel vt magr̄ ſen. exponit
dicere poſſumꝰ ꝙ hilarius nō vult oſtē
dere xp̄m nō habuiſſe veruꝫ dolorē: ſed
nō habuiſſe cām doloris: qm̄ paſſus eſt
ꝓpter delicta nr̄a. ¶ Ad ſcdm̄ dō. ſ. ver
bū Dionyſij dicit Boñ. in. iij. di. xvj. ar.
j. q. j. ꝙ Dionyſius non vult dicere nec
ſenſit ꝙ btūs iohānes ꝛ alij ſcti nō ex-
periant dolorē in tormētis: ſed vult cō
mēdare cōſtantiā mētis: q̄ nō magis cō
mouebat ex experiētia ſenſus q̄ꝫ cōmo
ueret ex ſola ꝯſideratione ꝛ iudicio rō-
nis. ¶ Ad tertium dō qḋ obijciebat de
moyſe dicendū: ꝙ etſi dulcedo cōtēpla
tionis quodāmō ip̄m reficeret ꝛ a ſenſi
bus exterioribus abſtraheret: adeo vt
naturales virtutes quodāmō cōſopiret
vt nō ita ꝯſummerent ꝛ cibū reqrerēt:
tñ ꝙ tāto tp̄e ieiunauit ſine ſui leſione
hoc fuit per ſpeciale bñficiū ꝛ diuinum
miraculū: ꝛ iō nō hꝫ locū in ꝓpoſito: q2
xp̄s in paſſione ſua nō exercuit miracu-
la potentie: ſed potius vſus eſt armis
patientie. ¶ Tertio doluit vehementer
xp̄s ꝓpter coronationē qñ milites duxerūt
eū in atriū p̄torij ꝛ induerūt eum
purpura: ꝛ impoſuerūt capiti eius co
ronā ſpineā: ꝛ circūdederūt eū ꝛ veniebant
ad eū illudētes ꝛ dicētes: Aue rex
iudeoꝝ: ꝛ expuebāt in eū ꝛ dabāt ei alapas:
ꝛ ꝑcutiebant caput eius. Et caput
illud angelicis ſpiritibus tremendū: vt
ait Bernardus. ſpinarū dēſitate pungebat.
Nā corona illa de iūcis marinis ad
modū ſpinarū acutis erat ꝯfecta. vt dicit
Nico. de lyra. At pilatus fecit ieſum
ſic coronatū ꝛ purpura veſtitū velut cō
temptibilē ꝛ abiectū exire: dixitqꝫ iude
is. Ecce hō. q. d. punitus eſt: ideo debet
vobis ſufficere. At illi magis clamabāt
Crucifige: crucifige euꝫ. Et poſt multa
addiderūt. Si hūc dimittis nō es amicus
ceſaris. Oīs eñ q̄ ſe regē facit contradicit
ceſari. Et cū talia agitarentur:
miſit ad pilatū vxor eius dicens: Nihil
tibi ꝛ iuſto illi. q. d. nullo mō eū cōdemnes:
ſed magis dimitte. Multa eñ ſum
hodie paſſa ꝑ viſum ꝓpter eū: q2 vt dicit
Rabanus: diabolus apparuerat ei
mouēs eā terroribus ad liberationem
xp̄i: volēs ſic impedire hoīm ſalutem.
Sed dubitat vtrum viſio p̄dicta facta
fuerit in ſomno vel vigilia. Et reſpōdet
Nico. de ly. ꝙ hoc nō habet expſſe: credit
tñ magis ꝙ fuerit in ſomno.
¶ Qr xp̄s in ſentētiatione vehementer
doluit ꝓpter onerationē: ꝓpter aſſociationē:
ꝛ ꝓpter lamentationem.

¶ Scdi articuli dolor ſcds.

Ecūdus dolor ſcdi articuli
dr ſententiationis. Videns
nanqꝫ pilatus non poſſe iu
deoꝝ furorē ſedare nec mitigare
quinimmo audiebat
eos magno cum tumultu clamātes: Si
hūc dimittis nō es amicus ceſaris: accepta
aqua lauit manus coraꝫ populo dicens:
Innocens ego ſum a ſanguine iuſti
huius. Vos videbitis. Vbi Remigiꝰ
ait: Mos erat apud antiquos vt cū vellet
quis oſtēdere ſe immunē eſſe ab aliquo
crimine: accepta aqua lauare ma

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nus ſuas corā populo ɔſueuerat. Et reſpōdens vniuerſus pplſ dixit: Sāguis eius ſup nos ⁊ ſup filios nr̄os. Quare pilatus humano timore victus ꝑ tribunali ſedēs ſm ordinē curie ſue: ſniaꝫ inuſtā ɔtra ieſum ꝓtulit vt crucifigeret. Tunc amantiſſimus noſter ieſus cruciatus eſt ꝓpter tria.

Primo ꝓpter onerationē.
Scd̄o ꝓpter aſſociationē.
Tertio ꝓpter lamentationē.

¶ Primo cruciatus eſt ꝓpter onerationem: qn̄. ſ. crux oneroſa ⁊ dura humeris ſuis fuit impoſita. Tūc em̄ cū de domo pilati verſus monteꝫ caluarie duceret: anteq̄ꝫ deueniſſet ad locū: vt dr̄ in quadam hiſtoria: afflicta ⁊ meſta mater eiꝰ obuiā illi ꝓceſſit: volēs illum tāgere ⁊ amplecti. Quā vt filius aſperit merore ɔfectā: cecidit fatigatus ſub cruce. Ipſa etiā mr̄ dulciſſima quaſi mortua in terraꝫ ruit. Ob qḋ in loco illo in huius facti memoriā capella a fidelibus cōſtructa fuit: q̄ ſctā maria de ſpaſmo nuncupatur. Tandē iudei angariauere hoieꝫ cyreneū noīe ſimonē vt tolleret crucē ieſu. Qm̄ vt aiūt quidā cū ſepius tētaſſet ieſus illam portare pre debilitate ferre amplius nō valebat. Curre o aīa mea: curre velociter: ⁊ humeros tuos ſubijce illi cruci: in qua ieſus dei filius operabitur ſalutē tuā: immo oīm ſaluandoruꝫ. ¶ Sed hic doctores querūt quare xps bn̄dictus pati voluit morteꝫ crucis? Et rn̄det Tho. iij. parte. q. xlvj. ar. iiij. ꝙ h̄ fecit ꝓpter ſeptē rōnes. ¶ Prima rō eſt ꝓpter exēplū virtutis. Dicit em̄ Augu. in li. lxxxiij. q. Sapientia dei hoiem ad exēpluꝫ quo recte viueremus ſuſcepit. Pertinet aūt ad vitā rectā ea q̄ nō ſunt metuēda nō metuere. Sunt aūt hoies qui q̄uis mortē ipſam nō timeāt genꝰ tn̄ mortis horreſcunt. Ut ergo nullū genus mortis recte viuēti hoī metuēduꝫ eſſet: illius hoīs cruce oſtendēduꝫ fuit. Nihil em̄ erat inter oīa genera mortis illo genere execrabilius ⁊ formidabiliꝰ. ¶ Scd̄a rō eſt q: hoc genus mortis maxime conueniens erat ſatiſfactioni pro pctō primi parētis. Un̄ Augu. dicit in quodā ſermone de paſſione. Cōtempſit Adā p̄ceptuꝫ accipiēs ex arbore: ſed q̄cquid Adā ꝑdidit: xp̄s in cruce inuenit. ⁊ Amb. de xp̄o ita ait: De parētis ꝓthoplaſti fraude facta condolens: qn̄ pomi noxialis morte morſu corruit: ipe lignū tūc notauit dāna ligni vt ſolueret. Hoc opus noſtre ſalutis ordo depopoſcerat: multiformis ꝓditoris ars vt artē falleret: ⁊ medelā ferret inde hoſtis vn̄ leſerat. Et iterū eccl'ia dicit: Oipotens eterne deus q̄ ſalutē humani generis in ligno crucis ɔſtituiſti: vt vnde mors oriebatur inde vita reſurgeret: ⁊ qui in ligno vincebat in ligno quoq̄ꝫ vinceret. ¶ Tertia rō eſt: q: dicit Chryſ. in ſer. de paſſiōe. In excelſo ligno ⁊ nō ſub tecto paſſus eſt: vt etiam ipſius aeris natura mūdaret. Sed ⁊ ipſa terra ſimile bn̄ficiū ſentiebat decurrētis de latere ſanguinis ſtillatione mūdata. Et idē Chryſo. ſup Ioh. inq̄t: Audiēs ſuſpēſionē intelligas in altū: vt ſctificaret aerē q̄ ſctificauerat terrā ambulādo ī ea. ¶ Quarta rō eſt: q: ꝑ hoc ꝙ xp̄s in cruce morit: aſcēſum nobis parat in celū. vt Chryſ. dicit. ¶ Quinta rō eſt: q: hoc competit vniuerſali ſaluationi totius mūdi. Nā figura crucis: vt ait Gregorius nazanzenus: a medio ɔtracta in quattuor extrema partita: ſignificat virtutē ⁊ ꝓuidentiā eius: qui in ea pepēdit vbiq̄ꝫ diffuſaꝫ. Chryſ. etiā dicit: ꝙ in cruce expāſis manibus morit vt altera manu veterē pplm̄: altera eos q̄ ex gētibus ſunt trahat. ¶ Sexta rō eſt: q: ꝑ hoc genus mortis diuerſe virtutes deſignant. Un̄ Auguſtinus dicit in li. de gratia veteris ⁊ noui teſtamenti. Non fruſtra tale genus mortis elegit vt latitudinis ⁊ altitudinis ⁊ longitudinis ⁊ profunditatis: de quibus apl's loquitur: magiſter exiſteret. Nā latitudo eſt in eo ligno qḋ tranſuerſum deſup figit: hoc ad bona opera ꝑtinet: q: ibi extendunt manus. Longitudo eſt in eo ligno: qḋ vſq̄ꝫ ad

terrã trahit: quo crux ſtat ſiſtitur ⁊ pſe-
uerat: qđ longanimitati tribuit. Altitu
đo eſt in ea ligni parte: que ab illa que
trãſuerſa figit̃ ſ̃ſus ſurſum relinquit:
hoc eſt ad caput crucifixi: q2 bñ ſperan
tiuȝ ſuperna expectatio eſt. Jã ṽo illud
ex ligno qđ fixũ occultat̃: vñ totũ illud
exurgit ſignificat profunditatẽ gratui-
te gratie. Et ſicut etiã Aug. dicit ſuper
Joh. Lignũ in quo fixa erãt mẽbra pa-
tiẽtis ad cathedrã fuit magiſtri docen-
tis. ¶ Septima rõ eſt: q2 hoc gen9 mor-
tis plurimis figuris reſpõdet. Ut enim
Aug. dicit in ſermõe de paſſione. In di
luuio aquarũ humanum genus arca li
gnea liberauit. De egypto dei pp̃lo rece
dente moyſes mare virga diuiſit: ⁊ pha
raonem ꝓſtrauit: ac pp̃lm dei redemit.
Idẽ moyſes lignũ in aqua miſit ⁊ ama
ritudinẽ eius in dulcedinẽ cõmutauit.
Et lignea virga de ſpũali petra ſaluta-
ris vnda ꝓfert. Et vt Amalech vincere
tur ꝯtra virgã moyſes expãſis manib9
extendit. Et lex dei arce teſtamẽti credi
tur lignee: vt his oĩbus ad lignũ crucis
ꝑ quoſdã gradus veniatur. ¶ Scđo cru
ciatus eſt xp̃s ingẽti dolore ꝓpter aſſo-
ciationẽ. Aſſociatus nãq3 eſt cuȝ duob9
latronibus ſicut ꝓdixerat Eſa. liij. c. Et
cũ ſceleratis deputatus eſt. Ubi docto-
res querũt vtrũ hoc ꝯueniẽter ſit factũ
Et reſpõdent ꝙ in hoc alia fuit intẽtio
iudeoꝝ: alia ordinatio dei. Quantũ eñ
ad intẽtionẽ iudeoꝝ ſic dicit Chryſ. Du
os latrones vtrinq3 crucifixerũt: vt eo-
rum ſuſpitionis fieret particeps: ſed nõ
ita euenit. Nã de illis nil đr: huius aũt
vbiq3 crux honorat̃. Reges diademata
deponentes aſſumunt crucem in pur-
puris ⁊ diadematibus maximis: in mẽ
ſa ſacrata: vbiq3 terrarum crux emicat.
Quantũ ṽo ad dei ordinationẽ xp̃s cuȝ
latronibus crucifixus eſt. Primo q2 vt
dicit Hiero. ſup Mat. Sicut ꝓ nobis
maledictũ crucis factus eſt: ſic ꝓ oĩum
ſalute inter noxios quaſi noxius crucifi
git̃. Scđo vt dicit Leo papa in ſermo-
ne de paſſione. Duo latrones: vnus ad

dexterã: alius ad ſiniſtrã crucifiguntur
in ipſa patibuli ſpecie denotaret illã
in iudicio ipſius hoĩm oĩm facienda
diſcretio. ⁊ Aug. dicit ſuper Joh. Ipſa
crux ſi attẽdas tribunal fuit. In medio
eñ iudice cõſtituto: vnus q̃ credidit li
beratus: alter q̃ inſultauit dãnatus eſt.
Jã ſignabat q̃d facturus eſt de viuis ⁊
mortuis: alios poſiturus ad dexterã ⁊
alios ad ſiniſtram. Tertio ſm̃ Hilariũ
duo latrones leue ac dextre affiguntur
oẽm humani generis diuerſitatẽ voca
ri ad ſacramentum paſſionis dñi oſten
dentes: ſed q2 per diuerſitatem fideliũ
atq3 infidelium fit omniuȝ ſm̃ dextrã
⁊ ſiniſtram diuiſio: vnus ex duobus ad
dexteram ſitus fidei iuſtificatione ſal
uatur. ¶ Tertio cruciatus eſt xp̃s acer
bo dolore propter lamentationem: quã
do vt meminit Lucas: ſequebatur illũ
multa turba populi ⁊ mulierũ que plã
gebant ⁊ lamentabantur eum. Cum q
bus etiaȝ ipſe compatiendo predixit fu
turam illius ciuitatis calamitatẽ ⁊ de
ſolationeȝ. ¶ Sed doctores hic querũt
cur ieſus chriſtus in hieruſalem pati vo
luit? Et reſpondent ꝙ hoc conueniẽter
factum eſt multiplici ratione. ¶ Primo
quidem: q2 hieruſalem erat locus a deo
electus ad ſacrificia ſibi offerenda: que
quidem figuralia ſacrificia figurabant
chriſti paſſionem: que eſt verum ſacrifi
cium. iuxta illud Ephe. v. Tradidit ſe
metipſum oblationeȝ ⁊ hoſtiam deo in
odorem ſuauitatis. ¶ Secundo q2 vir-
tus paſſionis eius ad totum mundum
diffundẽda erat: ideo in medio terre ha
bitabilis pati voluit. i. in hieruſalẽ. Un
de dicitur in pſ. lxxiij. Deus aũt rex no
ſter ante ſecula: operatus eſt ſaluteȝ in
medio terre. i. hieruſalem: q̃ dicitur eſſe
terre habitabilis vmbilicus. ¶ Tertio
q2 hoc maxime conueniebat humilitati
eius. vt. ſ. ſicut turpiſſimum mortis ge
nus elegit: ita etiam ad eius humilita-
tem pertinuit ꝙ in loco tam celebri con
fuſionem pati nõ recuſauit. Unde Leo
papa dicit in ſermone epiphanie. Qui

ſotmam ſerui ſuſceperat bethleem pre⸗
elegit natiuitati: ⁊ hieroſolymã paſſiõi
¶ Que in crucifixione xp̄s vehemẽter do
luit ꝓpter potationẽ: ꝓpter cõclauatio
nem: ⁊ ꝓpter eleuationẽ.
¶ Scdi articuli dolor tertius.

Tertius dolor ſecundi articu⸗
li dicitur crucifixionis: quan
do crucifixerunt eum in mon
te caluarie: vbi nimio dolore
agitatus eſt ꝓpter tria.

Primo ꝓpter potationẽ.
Scdo ꝓpter cõclauationẽ.
Tertio ꝓpter eleuationem.

¶ Primo nimio dolore agitatus eſt chri
ſtus propter potationem: qꝛ vt inquit
Mat. xxvij. Dederunt ei vinum bibere
cum felle mixtum. Ubi querendum eſt
quare illo vino ſic amaro potauerũt eũ
Et dicit Nicolaus de lyra: ꝙ aliqui di⸗
cunt id factum fuiſſe: vt citius chriſtus
moreretur: ⁊ ſic milites eius cuſtodia ci
tius expedirentur: qui debebant eum
cuſtodire quouſqꝫ expiraſſet. Sed ipſe
Nico. aliter dicit: Nam legitur in quo⸗
dam libro hebraico: qui apud eos inti⸗
tulatur liber iudicum ordinariorum: ꝙ
qꝛ Salomon dixerat Prouer. xxxi. Date
ſiceram merentibus: ⁊ vinum his qui
amaro ſunt animo: vt bibant ⁊ obliui⸗
ſcantur egeſtatis ſue. Et ideo ſeniores
iudeorum ſtatuerant vt cõdemnatis ad
mortem daretur vinum aromaticuꝫ ad
bibendum vt facilius tolerarẽt paſſio⸗
nem. In hieruſaleꝫ aũt erant matrone
deuote ⁊ compaſſiue: que hoc vinum ⁊
ſiceram. i. potum inebriatiuum dabant
ex deuotione. Iudei ergo ex nimia cru⸗
delitate moti tale vinum datum ꝓ chri
ſto ⁊ alijs duobus latronibus accepe⸗
runt ſibi ſm̄ ꝙ dictũ erat Amos. ij. Ui⸗
num damnatorum bibebant: ⁊ loco eiꝰ
poſuerunt acetum cũ felle mixtum. Ta
lem potum cum guſtaſſet ieſus noluit
bibere. Nec contradicit Marcus. xv. cu
ius textus habet. Et non accepit: qꝛ nõ
accepit ad bibendum: ſed ad guſtandũ
ſolum: vt ſic impleretur in eo qđ dictuꝫ
eſt in pš. lxviij. Et dederũt in eſcã meaꝫ
fel: ⁊ in ſiti mea potauerunt me aceto.
¶ Scdo multo dolore fatigatus eſt xp̄s
ꝓpter conclauationem: qñ. ſ. cruce iam
parata atqꝫ diſpoſita: ⁊ in terra collo⸗
cata ſm̄ cõem opinionem exuentes ne⸗
quã illi magno impetu dn̄m ieſum chri
ſtum ad terram ꝓiecerunt vt clauis eũ
configerent. Et lꝫ euangeliſte non om̄ia
dicãt: qꝛ tm̄ eſſentialia ſcribere curaue⸗
runt: nihilominus veriſimiliter credere
poſſumus: ꝙ ita nudatus ⁊ genuflexus
ieſus vt ſe ſuper crucẽ extẽderet oculis
ad celum leuatis in corde ſuo dixit: Su
ſcipe ſctẽ pater eterne me dilectũ filiuꝫ
tuũ: quẽ tibi offero in ſacrificiũ imma⸗
culatũ pro ſalute humani generis: ⁊ re
miſſione pctõꝝ. Ecce iaꝫ nõ offeruntꝰ ti⸗
bi legalia ſacrificia hircoꝝ: aut agnoꝝ:
vel ſimiliũ: ſed caro innocentis mei filij
tui. Triginta ⁊ tres anni elapſi ſunt q̃⸗
bus hãc crucẽ ſemꝑ aſpiciẽs in illã mori
ꝓ humani generis redẽptione cõcupi⸗
ui ⁊ deſideraui. Tandẽ ꝓiciẽs ſe ſuper
crucem: manus ſuas ⁊ pedes liberaliſſi
mo geſtu extẽdit. Acceperũt aũt clauos
crucifixores: ⁊ cõfixerũt eũ. Malleoruꝫ
aũt ictus ⁊ ſonitus audiri poterãt a vir
gine mr̄e: cuius cor clauis illis acutiſſi⸗
mis: q̃ manus ⁊ pedes: oſſa ⁊ carnes fi⸗
lij ſui rũpebãt cõfigebatꝰ. Crucifixi ſunt
etiã cũ eo duo latrones: quos pleriqꝫ vo
luerũt tenere fuiſſe cruribus alligatos
tm̄. Sed ego dico ꝙ fuere cõclauati: qꝛ
vt inqͥt Aug. ſuꝑ Ioh. Pẽdẽtes i ligno
clauibus ad lignũ manibus cõfixi: pro
ducta morte necabantꝰ. Scripſit autẽ ⁊
titulũ Pilatus: ⁊ poſuit ſuꝑ crucẽ. Erat
aũt ſcriptũ Ieſus nazarenus rex iudeo
ruꝫ: litteris hebraicis: grecis: ⁊ latinis.
Ubi queritꝰ a doctoribus cur hac tripli⸗
ci lingua deo volente titulus ille fuerit
ſcriptus. Et reſpõdet Chryſ. Credibile
eſt multos gentiles ſimul cũ iudeis pro
pter feſtum cõueniſſe: ⁊ ideo vt nullus
ignoraret nõ in vna lingua: ſed in tribꝰ
ſcripſit. ⁊ Aug. dic: Tres lingue ibi pre
ceteris eminebant. Hebraica propter

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iudeos in dei lege gloriātes. Greca ꝓ-
pter gentiū ſapientes. Latina ꝓpter
romanos multis ac pene oībus tūc gē
tibus imperantes. Theophilus ṽo in-
quit: Significat aūt ſuperſcriptio tri-
plici ſermone ſignata: dn̄m eſſe regem
practice: philoſophice: necnō theologi
ce. Nam per latinas litteras figuratur
practica: eo ꝙ romanū imperiū poten
tiſſimū ſatiſq̧ officioſum in expeditio
nibꝰ fuit. Per grecas ṽo philoſophia
figuratur. Greci nāq̧ erga naturaliū
ſpeculationē inſudauerūt. Demū per
hebraicas theologia protendit dū iu-
deis eſt credita rerū diuinarū agnitio.
Dicebant ergo pilato pōtifices iudeo-
rum. Noli ſcribere rex iudeoꝝ: ſed quia
dixit: Rex ſum iudeoꝝ. Reſpōdit Pila
tus. Quod ſcripſi ſcripſi. Milites aūt
diuiſerunt ſibi veſtimēta ſua: ⁊ tunicā
mittentes ſortem: erat aūt tunica incō
ſutilis. i. ſine ſutura deſuper cōtexta ꝑ
totū: ſuper quā miſerūt ſortes. Et licꝫ
Johānes dicat Johā. xix. Et pſalmiſta
pſ. xxj. Qꝛ ſortes miſerunt ſuper eis. ſ.
alijs indumentis xp̄i: tn̄ ſm Nicol. de
lyra. illud debet intelligi ꝑ ſynecdochē
ideſt ſuꝑ aliquid eoꝝ. i. ſuper tunicā.
¶ Tertio vexatus eſt ieſus multo dolo
re qn̄ crux fuit eleuata a terra: ⁊ poſita
in foramine atq̧ plantata: in q̄ iā natꝰ
erat fructus noſtre ſaluatiōis: anteq̄
in mōte caluarie defigeret. In ipo aūt
motu ⁊ eleuatione crucis: ac plantatio
ne pōdus corporis per tres clauos vel
quattuor ſm quoſdā ſuſtinebat. Ideo
membra illa debilitata incredibili cru
ciabantur dolore. Sed ⁊ tunc meſtiſſi
ma mater filiū intuens contemptibilē
confuſibilē: deſpectū: deformem: gran-
di anguſtia plenū: plagis attritum: in
medio latronū pendentem: adiutorio
Magdalene ⁊ Johānis quātū potuit
cruci ꝓpinquā ſe fecit. Ubi mutatā cer
nens aſpectus filij ſui venuſtatē ⁊ ele-
gantiā: conſiderānſq̧ ꝙ graui ſuppli-
cio detinebat lamētabiles voces emit
tebat. Hoc aūt expreſſit Johannes qn̄
dixit: Stabat autē iuxta crucē ieſu ma
ter eiꝰ: ⁊ ſoror matris eius Maria cleo
phe: ⁊ Maria magdalene. ¶ Sed du-
bium hic eſt: qꝛ Luce. xxiij. dicit: Sta
bant omnes noti eius alonge. Sed di
cit Nicol. de lyra: ſequendo Aug. in li.
de cōſenſu euāgeliſtarū: ꝙ in tāto in-
teruallo erāt: vt ⁊ iuxta dici poſſent: q̄
in cōſpectu eius preſto aderāt: ⁊ alōge
reſpectu turbe ꝓpinquius circūſtantis
cum Centurione ⁊ militibus. Preter
euntes autē blaſphemabant eū moue
tes capita ſua ⁊ dicentes: Mat. xxvij.
⁊ Marci. xv. Uah qui deſtruis tēplum
dei: ⁊ in triduo illud reedificas. Sal
ua temetipſum. Si filius dei es deſcē
de nunc de cruce. Similiter et princi
pes ſacerdotum illudentes cū ſcribis
et ſenioribus dicebant: Matth. xxvij.
Marci. xv. et Luce. xxiij. Alios ſaluos
fecit: ſeipſum non pōt ſaluū facere. Je
ſus autem in tot perſecutionibꝰ ⁊ ma
ledictis dixit verbum illud primum in
cruce omnis patientie exēplum Ma.
xxiij. Pater dimitte illis: quia neſciunt
quid faciunt: opere implens qḋ verbo
docuit qn̄ dixit: Orate pro perſequen
tibus ⁊ calūniantibus vos. Imprope
rabāt etiā ei latrones qui crucifixi erāt
cum eo: Lucas ṽo dixit ꝙ vnꝰ tm̄ blaſ-
phemabat: quē alius reprehendit. Sꝫ
Aug. in lib. de conſenſu euangeliſtarū
dicit: ꝙ Johannes loquitur in plurali
ponens plurale ꝓ ſingulari ſm vſita-
tum loquendi modū. Uel pōt dici ſm
Hiero. ꝙ primum vterq̧ blaſphema-
uerit: deinde vnus credidit in chriſtū
et priorē negationē ſequenti confeſſio-
ne emendauerit. Unde Hiero. ſequit:
In duobus latronibus vterq̧ popu-
lus ⁊ gentiliū ⁊ iudeoꝝ primo dominū
blaſphemauit: poſtea ſignoꝝ multitu-
dine alter exterritus egit penitentiā: ⁊
vſq̧ hodie iudeos īcrepat blaſphemā-
tes. Hec ille. Dixit ergo latro penitens
Luce. xxiij. Dn̄e memento mei dum ve
neris in regnum tuū. Reſpiciens autē
ieſus benedictus huius latronis con-

tritionem: fidē: ſpē: atq; charitatem:
reſpondit ei ſm verbū qd̄ in cruce ꝓtu
lit dicens: Luce. xxiij. Hodie mecū eris
in paradiſo. O felix ꝓmiſſio. O breuis
tāte felicitatis adimpletio. Nullus āte
latronem hoc verbū audiuit. Promiſſa
ſiquidē fuit patribus et ꝓphetis eter⸗
na vita per xp̄m: ſed nulli ſicut latroni
ita breui ſpacio deſignata.
¶ M in inſpectione xp̄s vehemēter do
luit ꝓpter querelationē: ꝓpter recorda
tionē: ꝛ ꝓpter cōmendationē.
¶ Scd̄i articuli dolor quartus.

Quartꝰ dolor ſcd̄i articuli dr̄
inſpectionis. Cū eñ de cru⸗
ce inſperiſſet matrē aſperri
mo dolore vulneratū eſt cor
eius ꝛ ꝑcipue ꝓpter tria.
Primo ꝓpter querulationē.
Scd̄o ꝓpter recordationē.
Tertio ꝓpter cōmendationē.
¶ Primo doluit xp̄s ꝓpter q̄relationē.
Audiebat nāq; q̄relas matris ingemē
tis ꝛ dicētis ſibi vocabulū illud qd̄ per
triginta ꝛ tres annos cū tanta dulcedi
ne vtriuſq; cōmemorauerat. In paſſio
ne vō illud ꝓferebat cū corde pleno do
lore merore ꝛ amaritudine. Poterat er
go virgo illa ſanctiſſima lamētari ꝛ di⸗
cere: Fili mi aīe mee olim conſolatio ꝛ
gaudiū: nunc aūt gladiꝰ penetrabilior
oī mucrone acutiſſimo. Fili mi quē no
uē menſibus in vtero tenui: quē paruo
lacte paui: quē totiens infantē et par⸗
uulū pānis inuolutū: in cuna repoſui:
ꝛ amoroſis amplexibꝰ ſtrinxi iterū bera
mea et oſculata ſum. O q̄ infelix mihi
ꝛ tibi facta eſt dies iſta. Et q̄s poterit
mederi vulneribꝰ doloꝝ meoꝝ: ꝛ miti⸗
gare anguſtiā miſelle matris tue: cum
inſpiciā te filiū meū vt leproſuz factū:
q̄ ſpecioſus eras pre filijs hoīm: vt ma
leficū ꝛ reū cū iniq̄s deputatū. Qui ſan
ctus ſanctoꝝ es: vt fatuū ꝛ ſtultum cer
no: in quo reconditi ſunt oēs theſauri
ſapiētie dei: vt hoſtē et oīm inimicū: q̄
oībus affabilis benignꝰ ꝛ humanꝰ ſem
per aſtitiſti et ſup oīa velut oblitū mei
vidue matris tue. Nā ecce iā morieris
ꝛ nihil mihi dicis. Et q̄d faciā ego ſine
te filio meo? Quo diuertā? Ad quē con
fugiā. Tu mihi pater: tu mihi frater: tu
mihi blādus filiꝰ eras: tu mee diuitie:
tu mee delitie: tu mea glīa. O me deſo
latā: q̄ tantū filiū in cruce video defice
re. O amātiſſime fili loq̄re mihi matri
tue: loquere vt audiā vocē tuā cygneo
canore dulciorē. Loq̄re inquā vt ſic ſal⸗
tē audiēs v̄ba tua patiētior fiā ad tole
rādā que me cruciat ꝓ amore tuo penā
Non deneges mihi qd̄ poſtulo. Exaudi
me ꝛ v̄bo tuo ꝯſolare ne deficiā in hac
tribulatione. O fili mi lumen oculorū
meoꝝ condeſcēdiſti latroni miſericor⸗
diter loquēs ei. Acq̄eſce itaq; voto ma
tris tue: ꝛ dic mihi q̄d factura ſim. Cui
me orphanā derelinq̄s? His vel ſimilibus
querelis pulſabat meſtiſſima mater au
res afflictiſſimi filij ſui: q̄ nō minorem
penā experiebat̄ in mēte ꝓpter teneri
tudinē matris q̄ ſentiebat in corpore
a planta pedis vſq; ad capitis verticē
vulnerato. Ideo ſm quendā deuotuz:
tacitus ī corde ſuo dicebat carmen il⸗
lud vulgare ſiue eiꝰ ſnīam. Matre mia
bñdicta molto te vego afflicta. El tuo
lachrymare e vna ſagitta. Che el cuor
mio ha paſſato. Nō plāgere o mr̄e mia
El tuo lachrymare e pena mia. Sup⸗
porta fin chio ſia da morte reſuſcitato.
¶ Scd̄o doluit xp̄s ꝓpter recordatio⸗
nē. In talibꝰ nāq; myſterijs recordaba
tur: ꝛ in ſeipo ꝯferebat dicens: O mea
mater quō oīa gaudia q̄ de me ſuſcepi
ſti ꝯuerſa ſunt in merorē ꝛ luctū? Ubi⸗
nā ſunt angeli in mea natiuitate cātā⸗
tes? Ubi paſtores ad ꝑſepe veniētes?
Ubi oriētales reges in cuna me adorā
tes? Ubi grata ꝑ triginta ꝛ tres annos
vtriuſq; ꝯuerſatio ꝛ familiaritas? Ubi
tot ꝛ tāta de me ꝑdicata miracula: ꝓ⸗
pter que oīa letabat̄ cor tuū? Heu me
nūc vides tantū filiū tuū factū in deri⸗
ſum oī ꝑplo: ꝛ abiectiſſimā mortē pati.
¶ Tertio doluit xp̄s ꝓpter cōmēdatio
nē qn̄ aperiēs os ſuū melliſluū dixit ei

Ioh.xix. Mulier ecce filius tu⁹.ſ.iohā
nes euāgeliſta: q̇ ſecū iuxta crucē aſta=
bat. Et vt doctores dicūt nō vocauit eā
materno noīe: ſed cōi ne ex teneritudi=
ne noīs materni: ſi exprimeret aggra=
uaret anim⁹ ei⁹. Deinde cōmēdans eā
diſciplo dixit: Ecce mater tua.q.d. De=
puto te ad ei⁹ obſequiū. Et ex illa hora
accepit eā diſcipulus in ſuā.ſ.curā ⁊ di
ligentiā. O quot doloꝝ aculeis pūctuȝ
fuit cor virgineū ex vna parte: cū mu=
lieris nō matris audiuit vocabulū. licȝ
ex parte altera aliqualr̄ ↄſolaret: q̄ fi=
lius amātiſſim⁹ ei⁹ ieſus eā cōmēdaue
rat dilecto diſcipulo. Ideo Aug. ait ſu
per h̄ paſſu Ioh.xix. Ex illa hora ⁊c.
Hec nimiruȝ eſt illa hora: de qua ieſus
aquā ↄuerſurus in vinū dixerat matri:
Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier? nondū ve
nit hora mea. Tunc em̄ diuina factur⁹
nō diuinitatis: ſed infirmitatis matrē
velut incognitā repellebat. Nunc autē
humana iā patiēs ex quo fuerat factus
hō: affectu cōmēdabat hūano. Mora=
lis igitur inſinuat locus et exēplo ſuo
inſtruit p̄ceptor bonus: vt a filijs pijs
impendatur cura parentibus tanq̄ li=
gnum vbi erant fixa membra moriētis
eſſet cathedra magiſtri docentis.
¶ Ter xp̄s vehementer doluit in clama=
tione ꝑpter mūdi horrorē: ꝑpter ſui cō
fuſionē: ⁊ ꝑpter patris derelictionem.
¶ Tertij articuli primus dolor.

PRim⁹ dolor tertij artic̄li ē̄ ex
clamationis. Oñdit em̄ in
clamore ſuo imēſitatē dolo
ris: ⁊ potiſſimū ꝑpter tria.
Pri̇o ꝑpt̄ mūdi horrorē.
Scd̄o ꝑpter ſui cōfuſionem.
Tertio ꝑpter patris derelictionē.
¶ Primo oſtēdit xp̄s imēſitatē doloris
in mūdi horrore. qn̄.ſ. inſenſibiles crea
ture crudelitatē q̄ in ipm̄ fiebat horrē=
tes modo ſuo patienti ieſu cōpati viſe
ſunt. A ſexta nanq̇ȝ hora tenebre facte
ſunt ſup vniuerſam terrā vſq̇ȝ in horā
nonā. Et vt Lucas.xxiij. inq̇t: Sol ob=
ſcūrat⁹ eſt: et velum tēpli ſciſſum eſt in
duas partes: a ſummo vſq̇ȝ deorſum: ⁊
petre ſciſſe ſunt: et terra mota eſt. Vbi
apparet ꝑturbatio corpoꝝ ſupioꝝ pri=
mo: deinde inferioꝝ. Qualiter aūt fuit
illa tunc ſolis eclipſis doctores varie
ſunt opinati. Hieronym⁹ nāq̇ȝ dixit q̄
ille tenebre fuerunt facte p̄ retractionē
radioꝝ ſolis diuina virtute. Origenes
aūt dixit q̄ hoc factū eſt p̄ interpoſitio
nē nubiū dēſarū. Sȝ in hoc magis cre
dendū eſt Dionyſio ariopagite: q̇ dicit
in epl̄a ad Policarpū hoc fuiſſe p̄ inter=
poſitionē lune iter terrā ⁊ ſolē: ſicut fit
i eclipſi ſolis. Et ibidē dicit: q̄ ipſe hoc
vidit tūc exiſtēs in egypto vbi eſt aeris
puritas. Vidit igit lunā ab oriēte aſcē
dētē vſus meridiē ⁊ ſupponētē ſe ſoli.
Hiero. aūt et orige. nō loquunt de illa
eclipſi aſſerēdo q̄ ſic fuerit vt dicūt: ſed
q̄ potuit ſic fieri. Quare ſequēdo Dio=
nyſiū dicim⁹ q̄ illa eclipſis non potuit
eſſe naturalis: ſȝ miraculoſa ⁊ hoc mul
tipliciter. ¶ Pri̇o q̄ luna erat q̇ntadeci
ma: ⁊ tūc diſtat a ſole p̄ diametrū celi.
Eclipſis aūt ſolis nō pōt fieri naturalr̄
niſi tp̄e ↄiunctionis ſolis ⁊ lune: ꝑpter
qđ dicit Dionyſi⁹ q̄ mirabat q̄ nō erat
tp̄s conueniēs ad talē coniūctionem.
¶ Scd̄m miraculū fuit q̄ trāſacta ecli
pſi luna redijt ad oriētē: ita q̄ in veſpe
fuit in oriēte ſole exiſtente in occidēte:
⁊ ſic orbes eoꝝ ſunt ad priſtinū ſtatum
reſtituti. ¶ Tertiū miraculū fuit: q̄ pe
oriētalis ſolis primo fuit obſcurata: et
iterum vltimo illuminata: ↄrio aūt mō
fit in eclipſi naturali. ¶ Quartū mira=
culū fuit: q̄ luna fuit imobilis ſub ſole
per tres horas. In naturali xo eclipſi
continue mouet ſub ſole: vt etiā refert
Chryſ. ¶ Quintū miraculū fuit: q̄ illa
eclipſis abſtulit lumen vniuerſis parti
bus terre: licȝ aliq̇ hoc velint intelligi
tm̄ de terra Iudee. Verūtm̄ vt apparet
ex dictis dionyſij fuit in egypto: fuit in
grecia: ⁊ fuit Rome: ⁊ ſic in alijs mūdi
partib⁹. Vn̄ Oroſius ait: Cū dn̄s pati
bulo affixus eſt maximo terremotu per
vrbē Romā facto: ſaxa in mōtib⁹ ſciſſa:

maritimarūqꝫ vrbiū plurime partes plꝰ ſolita cōcuſſione ceciderūt. Eodēqꝫ die ab hora diei ſexta ſol in totū obſcuratꝰ eſt: terra nox ſubito obducta terris eſt: adeo vt ſtellas tunc diurnis horis: vel potius in illa horrēda nocte toto celo viſas fuiſſe referat. Euſebiꝰ etiā ī chronica aſſerit ſe legiſſe: ꝙ tūc in bithynia que eſt in Aſia fuit magnꝰ terremotꝰ: ⁊ maior ſolis obſcuratio ꝙ̄ vnꝙ̄ fuerit: ⁊ ꝙ dies hora ſexta in tenebroſaꝫ noctē verſus ſit: ita vt ſtelle viderent̄ in celo: ⁊ ꝙ in Nicea q̄ eſt vrbs Bithynie multas edes terremotus ſubuerterit. De illius eclipſis miraculo. Dionyſiꝰ in epiſtola ad Apolophaniū q̄ ſecum erat in Egypto illo tp̄e poſtea ſic ſcripſit. Cum reperimus: q: ⁊ erat notiſſimū ſolē pati moleſtias nō debere: aio ad te vaſte peritie ſacrariū: adhuc neſcimus tante rei myſteriū. Quid inquā ſpeculum doctrine Apolophani his ſecretꝭ aſcribis atqꝫ tu mihi ore diuino: ⁊ nō humani ſenſus ſermone: O bone Dionyſi diuinarū ꝑmutationes ſunt rerum. In hiſtoria xp̄o ſcholaſtica legit̄: ꝙ ꝑhi ad h̄ adducti ſunt vt dicerent: Aut deus nature patit̄ aut ordo nature peruertit̄. De turbatione corpoꝝ inferioꝛuꝫ clara ſunt oīa. Tm̄ de velo ſciēdū eſt ſc̄m Nicolaū de lyra: ꝙ erat iuxta tēplū inter ſanctū ⁊ ſanctū ſanctoꝝ. Cuiꝰ ſciſſio ſignificauit impletionē v̄itatis in morte xp̄i q̄ latebat in figuris veteris teſtamēti. ❡ Sc̄do fuit imēſus doloꝛ xp̄i ꝓpter ſui cōfuſionē: qn̄ ꝯſiderabat ꝙ̄ cōfuſibiliter patiebat̄: q: precedēti dn̄ica ab oī ꝑplo ita venerabiliter fuerat ſuſceptꝰ. Erat etenī paſſio eiꝰ ignominioſiſſima ⁊ deſpecta valde: de qua alꝭ deo dante ſuo loco dicemꝰ. ❡ Tertio īmenſus fuit doloꝛ xp̄i propter patris derelictionē. Ideo clamās circa horā nonaꝫ voce magna dixit: Hely hely lamazabathani. Qđ eſt interp̄tatū. hely. i. deꝰ meus. lama. i. quare. zabathani. i. dereliquiſti me. Ubi glo. d̄: deus eum deſeruiſſe in morte; q: poteſtati ꝯſequētiū eū expoſuit. Subtraxit em̄ ꝓtectionē: ſed non ſoluit vnionē. Quidā aūt illic ſtātes. ſ. milites romani ſc̄m Hierony. idioma hebraicum ignorātes dicebāt: Heliam vocat iſte. At et mater verba illa audiēs ⁊ intelligēs: illoꝛūqꝫ vim cōſiderās vndiqꝫ experiebat̄ meroꝛem. ❡ Cꝛ xp̄s vehemēter doluit in potatione ꝓpter amaricationē: ꝓpt̄ pctōꝝ obſtinationē: ꝓpterqꝫ mr̄is lamētationē

❡ Tertij articuli ſecundus doloꝛ.

Ecūdus doloꝛ tertij articuli dicitur potationis: qn̄ iterꝫ clamans dixit: Sitio: oblataqꝫ fuit oꝛi eiꝰ ſpongia potu amariſſimo repleta. Tūc doluit xp̄s propter tria.

Primo propter amaricationem.
Sc̄do ꝓpter pctōꝝ obſtinationē.
Tertio ꝓpter matris lamētationē.

❡ Primo doluit xp̄s ꝓpter amaricationem: q: ſpongia illa oꝛi eiꝰ ſic appoſita amaricauit labia et eius linguā: quare iterū clamās dixit Ioh. xix. Cōſummatū eſt. i. totū iā coꝛpus meū doloꝛibus ⁊ paſſionibꝰ circundatū eſt. Nā lingua que ſine leſione hucuſqꝫ fuerat reſeruata: modo amaritudine eſt repleta. Uel conſummatum eſt myſtice intelligēdo opus redemptionis humane. ❡ Sc̄do doluit vehemēter xp̄s ꝓpter pctōꝝ obſtinationē. Non em̄ minꝰ ſitiebat peccatoꝝ ſalutē ꝙ̄ coꝛporis ſui in cruce extenſi ⁊ fatigati recreationem. Dicebat etem̄ ſitio. ſ. ſalutē oīm: q: ꝓ oībus patioꝛ: ꝓ oībus ſanguinē meū p̄ri offero pro oībus moꝛioꝛ. Uenite ad me om̄es coꝛde compūcti: ⁊ emēdatione ac correctione veſtra recreate mentē meā. O ꝙ̄ grauis tūc illius animū doloꝛ vrgebat cū videbat innumeros eſſe: q̄ a peccatis ad pn̄iam nunꝙ̄ redirent: qbꝰ nec paſſionis ſue virtꝰ ꝓpter eoꝛū duriciā eſſet in aliquo ꝓfutura. Ut em̄ dicunt theologi licꝫ xp̄i paſſio ſufficientiſſima fuerit ꝓ ſalute oīm: tn̄ illius effectū nō conſequunt̄ illi qui peccata deponere nolunt. Quare cum oībus ꝓſit ſuffi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ciēter: nō tamē oībus efficienter. Unde ſicut erga xp̄m crudeles fuerunt illi qui eū potauerūt felle ⁊ aceto: ita pctōres q̄ ad pn̄iam redire nolūt. Audite illū audite o peccatrices aīe: pro vobis clamat amoroſiſſim⁹ ieſus: ꝓ vobis dicit: Sitio. Cur ergo ſaxea corda nō rumpitis. Cur tā clemētiſſime dn̄o nō compatimini. Hinc Bern̄. ait: Aſcēdit in altum crucis vt ab oībus videretur: voce magna clamauit: vt ab oībus audiretur: clamori lachrymas addidit: vt ei homo cōpateretur. Qui ad eius vocē nō excitatur ad clamorē nō cōpungitur: grauior eſt terra et fetidior ſepulcris. ¶ Tertio doluit xp̄s vehemēter ꝓpter matris lamētationē. Potuit igiť tūc ſ͛go benigniſſima filiū audiens in cruce dicētē: Sitio: multis ſingultibus lachrymis ac ſuſpirys dicere: Heu heu me: quid video? q̄d audio? O vniuerſe creature celi et terre admiramini paupertatē fily mei. Ipſe em̄ q̄ diuinitatis ſue potētia ſatiat angelos: paſcit etiaꝫ prouidētia ſua volucres celi ⁊ piſces maris: beſtias ac vniuerſa pecora cāpi: atqꝫ hoībus cunctis quotidianuꝫ panē diſtribuit: clamat in cruce: Sitio. ⁊ denegatur ſibi paululuꝫ aque: immo tribuitur ſibi potus amariſſimus. O fili fili fili mi amoroſiſſime cur tibi de meo pectore lac illud porrigere non valeo: qđ totiēs dum paruulus eras ſuxiſti. O fili mi cur nō poſſuꝫ tibi miniſtrare in cruce ſitienti cibum ⁊ potū queꝫ colo ⁊ lac ita diligenter dum infantilis eras acquirebā. Poterat etiā tūc illa feruētiſſima magdalena et ipſa flēdo dicere. O magiſter chare: o magiſter bone. Et cur ego indigna tua diſcipula in hac tanta neceſſitate tibi ſubuenire nō poſſum. O damnata ſeuitia iudeorum: cur tanto furore inflammaris aduerſus dn̄m et magiſtrū meuꝫ: Que oīa ipſi dn̄o ieſu ad dolorē accedebāt. ¶ Qr̄ xp̄s vehemēter doluit cognoſcēs generalē ſcandalizationem: iudeoꝝ ingratitudinē ⁊ multorū incōpaſſionē.

¶ Tertij articuli tertius dolor.

Tertius dolor tertij articuli ē cognitionis. Doluit etiam ſumopere ieſus noſter amoroſiſſimus propter ſuā ſcientiā ⁊ cognitionem: qr̄ vt inquit ſapiens Eccs. j. Qui addit ſciētiā addit ⁊ dolorē: al's laborē. Et licꝫ oīa xp̄s cognoſceret preſentia: preterita: ⁊ futura. Verū tamen in cruce poſitus cognoſcebat et conſiderabat precipue tria: vnde triſtabatur atqꝫ dolebat.

Primo generalē ſcandalizationē,
Scđo iudeoꝝ ingratificationē,
Tertio multoꝝ incompaſſionē.

¶ Primo cognoſcebat generalē ſcādalizationem. Videbat vtiqꝫ ꝙ virgine matre dumtaxat excepta in qua ſola vt doctores dicunt remāſit fides diuinitatis ſue: ceteri omnes a fide defecerāt. Nam apoſtoli et oēs diſcipuli vidētes ignominiam crucis: putauerunt eū purū hominē ⁊ non deum. ¶ Scđo cōſiderabat xp̄s ⁊ cognoſcebat iudeorū ingratificationem: de quoꝝ ingratitudine dolens in ſeipſo: dicebat illud Mich. vj. quod eccleſia hodie decantat. Popule meus quid feci tibi: aut in quo contriſtaui te? Rn̄de mihi. Ego propter te flagellaui egyptū cum primogenitis ſuis: ⁊ tu me flagellatum tradidiſti. Ego te eduxi de egypto demerſo pharaone in mari rubro: ⁊ tu me tradidiſti principib⁹ ſacerdotū. Ego ante te p̄iui in colūna nubis ⁊ tu me adduxiſti ad p̄torium pilati. Ego te paui māna p deſertū: ⁊ tu me cecidiſti alapis ⁊ flagellis. Ego dedi tibi ſceptrū regale: ⁊ tu mō capiti meo coronam ſpineā. Ego ꝓpter te chananeorum reges percuſſi: et tu percuſſiſti arūdine caput meū. Ego te exaltaui magna v͛tute: ⁊ tu me ſuſpēdiſti in patibulo crucis. ¶ Tertio cognoſcebat ⁊ cōſiderabat xp̄s i cruce multoꝝ incōpaſſionē. Sciebat etēim quotquot futuri erāt q̄ nō ſolū ſibi compati nō debebāt: verūtiā ⁊ crucē ipſaꝫ ⁊ paſſionē ipſius forēt deriſuri. Verbum nanqꝫ crucis vt apl's inq̄t. j. Cor. j. pereūtib⁹ q̄dē ſtulticia eſt. O q̄t innume

rabiles: vt ſic dicã: viri ⁊ mulieres inter xpianos reperiuntur: q̃ hodie paſſionẽ xpi recolẽtes nec minima pietate flectũtur: nec curãt dare operã vt in cõmemoratione tãti myſterij: etſi nõ oculis corporis: ſaltẽ oculis mẽtis fleant ⁊ lachrymẽtur. Quinimmo multi ſunt qui aut luxuria aut auaricia aut ſupbia excecati dñm ieſum xpm habent in deriſum: rurſus ſibi crucifigẽtes filium dei. Pro quibꝰ oibꝰ ipſe mitiſſimus dñs ſua charitate ⁊ dolore attrahebat vehemẽter.

¶ Qr chriſtus vehemẽter doluit dũ inclinato capite emiſit ſpiritũ: ⁊ de lamẽtatione matris eius.

¶ Tertij articuli dolor quartus.

Quartus dolor tertij articuli dr ſeparationis. Doluit dñs ieſus xps dum clamauit ad patrẽ dicẽs Luce.xxiij. ⁊ pſ. xxx. In manus tuas cõmẽdo ſpiritũ meũ: ⁊ inclinato capite tradidit ſpiritũ. Ubi Chryſ. ait. Per hoc ꝙ moriẽs vocẽ emiſit magnã: aptiſſime ſe verũ deũ eſſe oſtẽdit. Qm̃ hoies cũ moriũtur vix tenuẽ vocẽ emittere poſſunt. Caput aũt inclinauit vt ex modo moriẽdi oſtẽderet ꝙ moriebat ex obediẽtia patris. Cõprobata autẽ fuit veritas mortis eiꝰ: vt pꝫ ex textu euangelij Joh. xix. Judei eñ qm̃ paraſceue erat. i. dies veneris: in cuiꝰ veſpera incipit ſolẽnitas ſequẽtis ſabbati: vt nõ remanerẽt in cruce corpa ſabbato. Erat eñ magnus dies ille ſabbati: et ppter ſe ⁊ ppter paſche ſolẽnitatẽ: rogauerũt pilatũ vt frãgerẽtur crucifixoꝝ crura: ⁊ de cruce tollerẽtur eoꝝ corpora. Uenerũt ergo milites ⁊ fregerũt crura latronũ. Ad ieſum aũt cũ veniſſent vt viderũt eũ iam mortuũ nõ fregerũt eius crura: ſed vnus militũ lancea latus eiꝰ aperuit: et cõtinuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. Sanguis ad nr̃am redemptionẽ. Aqua ad peccatoꝝ ablutionẽ. Sciendũ tñ ſm beatũ Thomam iij. parte. q. lxvj. arti. iiij. in reſponſione ad. iij. argu. ꝙ aqua illa nõ fuit humor phlegmaticus vt quidam dixerunt: ſed aqua miraculoſe egrediẽs a corpe mortuo: ſicut ⁊ miraculoſe prodijt ſanguis: ad cõprobandũ veritatẽ dñici corporis cõtra manicheoꝝ errorẽ: vt ſcꝫ per aquã que eſt vnũ ex quattuor elementoꝝ numero: corpus xpi vere fuiſſe cõpoſitum ex quattuor elemẽtis: per ſanguinẽ ṽo oſtẽderetur eſſe cõpoſitum ex quattuor humoribus. Itaqꝫ poſt tot labores: cruciatus: ⁊ penas: rex angeloruꝫ et dñs in crucis ſupplicio fuit extinctus. O quale nouũ? Quo merito pro amore ⁊ pietate tãti dñi oẽs hoies lugere debẽt ſenes ⁊ iuuenes: mulieres ⁊ viri. Moueri ſiquidem debẽt eorum corda: cum intuentur mortuum inter latrones benignum ieſum et matrẽ ſemiuiuam inter brachia marie magdalene: ⁊ iohãnis euãgeliſte ac aliarũ mulierũ deuotarũ cadentem. O ꝙ durus eſſet qui tẽperaret a lachrymis vidẽs virginẽ illam iuxta crucẽ interfectum filiũ lamẽtantẽ. Puto ꝙ pre lachrymis ⁊ clamoribus precedentibus rauce facte fuerant fauces eius: tñ voce qua poterat clamãs dicebat: O fili mi vita angeloꝝ: quomodo extinctus es: ⁊ amplius non loqueris. O fili mi lumen oculoꝝ meoꝝ: quis mihi det vt moriar pro te? O fili mi in cuius conceptu partu ⁊ ortu tantã ſuſcepi leticiã: quomodo oĩa mihi verſa ſunt in triſticiã? O pater eterne defleo ⁊ plango vnigenitũ filiuꝫ tuuꝫ ac meũ: ⁊ pre dolore quaſi deficio. Adiuua me ⁊ quaſi dolore mortue mihi ſuccurre. O gabriel angele: et vbi ſunt verba que mihi dixiſti? Dixiſti naqꝫ mihi Aue: id eſt ſine ve: ⁊ hodie circũdederũt me anguſtie vndiqꝫ. Dixiſti mihi ꝙ eram plena gratia: et hodie plena ſum tot tribulationibus. Dixiſti mihi ꝙ erã in mulieribus benedicta: ⁊ hodie ſum a iudeis maledicta. Dixiſti mihi ꝙ erat benedictus fructus ventris mei: et ecce fructus eſt hodie crucis maledictum. O me miſeram tot penis atrociſſimis agitatam. Fleuit ergo hodie xps ſaluator noſter in cruce. Fleuit mater eiꝰ maria peccatoꝝ omniũ aduocata. Fleuit ma-

gdalena: fleuit iohannes: fleuit petrus: fleuere diſcipuli ceteri: fleuit ſol dū obſcuratus eſt: fleuit terra dū cōtremuit: fleuit tēpli velū dū ſciſſum eſt: fleuerunt ſaxa dū ſunt ſciſſa: fleuerūt ſepulcra dū ſunt aperta. Plange ergo ⁊ tu o popule chriſtiane: ⁊ dū paſſionē xp̄i cōmemoras: age ei quas potes totis viribꝰ gratias: vt ſic ipſe participes nos efficiat meritis ſctiſſime paſſionis ſue: qui cū patre ⁊ ſpirituſancto viuit ⁊ regnat deꝰ per immortalia ſeculoꝝ ſecula. Amen.

¶ Sabbato ſancto de ſepultura corporis xp̄i ⁊ eiꝰ morte: quā ſemꝑ animo reuoluere debemus. Sermo. lxx.

ERat enim magnus dies ille ſabbati. Scribuntur hec v̄ba Johānis. xix. Deuotiſſimus hic dies ſabbati pia deuotione a nobis eſt recolendus in quo dn̄i noſtri ieſu xp̄i mors occurrit nō immerito contemplāda. Diximus nāq̧ in p̄cedēti ſermone quātis doloribꝰ agitatus xp̄s crucem pro nobis cōſcendit: ibiq̧ tradidit ſpiritū. Nūc v̄o ad declarāda ſue mortis myſteria dirigēdus eſt ſtilus. Neq̧ enim quicq̄ aut deuotius aut conueniētius meditari hodie fideles poſſent. Propterea magnus dr̄ dies ille ſabbati: nō ſolū ſm̄ litteralē intellectum iudeoꝝ: verūetiā ſm̄ myſticū ſpiritualēq̧ intellectū. Magnificauit enim illū xp̄s benedictus per mortē et ſepulturā ſuam: de qua loqui volētibus tria myſteria ſe ingerūt declarāda.

Primū eſt ex parte carnis.
Secundū ex parte anime.
Tertiū ex parte ſepulture.

¶ An caro xp̄i fuerit mortua: et an fuerit a diuinitate ſeparata: et vtrum per mortē carnis ſit mors attribuenda perſone verbi. Capm̄. j.

PRimū myſteriū declarandū de morte xp̄i eſt ex parte carnis. Circa quā tripliciter dubitare cōtingit.

Primo circa mortificationē.
Secūdo circa ſeparationē.
Tertio circa attributionē.

¶ Primo contingit dubitare circa mortificationē3. Utrū ſc3 per ſeparationem aīe a corpore xp̄i caro eius fuit mortua. Et q̄ ſic pt3: q2 in ſymbolo dicit̄ de xp̄o q̄ mortuus eſt ⁊ reſurrexit. Et hoc cantat eccleſia cu3 dicit: Ipſe enī verus eſt agnus: qui abſtulit peccata mundi: qui mortē noſtrā moriēdo deſtruxit: et vitā reſurgēdo reparauit. Dn̄s aūt Boñ. diſ. xxj. iij. art. ij. q. ij. dicit q̄ caro illa fuit mortua eo q̄ caruit vſu ⁊ cōplemēto vite: res enī corporalis non eſt viuificabilis: niſi ab aliqua forma ſpirituali ipſas complēte ⁊ ſibi ꝓportionabili. Qm̄ ergo in ipſa ſeparatione aīe caro xp̄i caruit huiuſmodi forma: iō vere mortua fuit. Et q̄uis haberet diuinitatē vnitā nō tamē ab ea viuificabat̄: nō propter defectū a parte viuificātis: ſed propter improportionem a parte viuificabilis.

¶ Secūdo cōtingit dubitare circa ſeparationē: vtrū ſcil3 in morte caro xp̄i fuerit a diuinitate ſeparata. Et reſpōdent doctores q̄ non. Unde Leo papa in ſermone inquit: Tanta eſt vnio dei ⁊ hoīs vt nec ſupplicio poſſet dirimi nec morte diſiūgi. Et Aug. contra Felicianum. Chriſtus in ſepulcro carnē ſuā non deſeruit. Que v̄ba magiſter ſententiarū poſuit in littera diſt. xxj. iij. Quare autē nō fuit diuinitas a carne ſeparata ſm̄ Bona. vbi. ſ. ar. ij. q. ij. pōt eſſe ratio triplex videl3 liberalitas ex parte aſſumentis: dignitas ex parte aſſumptibilis: et vtilitas ex parte aſſumptiōis. Liberalitas inquā ex parte aſſumētis: quia qn̄ deus dat aliquod donum: nō ſubtrahit illud ſine culpa. Si ergo nulla culpa interuenit: non decuit diuinā liberalitatē carnem quam ſibi liberaliter vniuerat a ſe ſeparare. Dignitas etiā ex parte aſſumptibilis fuit in cauſa: q2 ſicut caro illa propter ſui dignitatē non debuit videre corruptionem: ita nec ipſam decuit a verbo ſeparari. Utilitas autē ex parte